

Konstitutionsutskottets hearing om
journalisters och medieredaktioners
säkerhet och arbetsförutsättningar

ISSN 1653-0942
ISBN 978-91-87541-20-9
Riksdagstryckeriet, Stockholm, 2015

Hearing arrangerad av konstitutionsutskottet

Tid: Torsdagen den 12 februari 2015

kl. 10.00–12.00

Plats: Förstakammarsalen Riksdagen

Inbjudna talare

Ordförande Jonathan Lundqvist, Reportrar utan gränser (RUG)

Journalist Eva Elmsäter, Sveriges Television AB (SVT)

VD Cilla Benkö, Sveriges Radio AB (SR)

Verksföreträdare Per Nordlund, Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida)

Förbundsordförande Jonas Nordling, Svenska Journalistförbundet

VD och chefredaktör Charlotta Friborg, Upsala Nya Tidning (UNT)

Chefredaktör Thomas Mattsson, Expressen

Konstitutionsutskottets närvarande ledamöter

Andreas Norlén (M), ordförande i utskottet och moderator

Berit Högman (S), moderator

Hans Ekström (S)

Annicka Engblom (M)

Veronica Lindholm (S)

Jonas Millard (SD)

Maria Abrahamsson (M)

Jonas Gunnarsson (S)

Per-Ingvar Johnsson (C)

Agneta Börjesson (MP)

Patrick Reslow (M)

Fredrik Eriksson (SD)

Mathias Sundin (FP)

Mia Sydow Mölleby (V)

Tuve Skånberg (KD)

Emilia Töyrä (S)

Lisbeth Sundén Andersson (M)

Journalisters och medieredaktioners säkerhet och arbetsförutsättningar

Ordföranden: Herr ambassadråd, ärade gäster, riksdagskolleger, åhörare och övriga närvarande! Ni är alla varmt välkomna till denna hearing om journalisters och medieredaktioners säkerhet och arbetsförutsättningar, en hearing som anordnas av riksdagens konstitutionsutskott. Jag heter Andreas Norlén och är moderat ordförande i konstitutionsutskottet. Jag kommer att leda dagens diskussioner tillsammans med Berit Högman från Socialdemokraterna.

Den 7 januari 2015 kommer att gå till historien som en dag av skam och en dag av storhet. Det var dagen då 12 personer mördades i Europas hjärta i en feg och skamlig attack riktad både mot tidningen Charlie Hebdo i Paris och mot själva yttrandefriheten, ett fundament i varje demokrati. Men det blev också en dag av storhet, när miljoner människor i Paris och på många andra platser reste sig till stöd och försvar för friheten och demokratin.

Jag är glad över att Lionel Fabre från Frankrikes ambassad i Stockholm finns med oss här i dag, och jag vill gärna framhålla hur mycket som många av oss imponerades av den lugna beslutsamhet som präglade Frankrike under dagarna efter attentatet. Välkommen! Bienvenu!

Konstitutionsutskottet har ett särskilt ansvar i riksdagen för att värna våra grundlagar, vår demokrati och de medborgerliga fri- och rättigheterna, och det framstod därför som naturligt att KU skulle ta initiativ till en diskussion i ljuset av de fruktansvärda händelserna i Paris. Vi har dock valt att låta dagens diskussion få ett relativt generellt tema, för även om vi aldrig tidigare har sett ett så blodigt attentat mot en tidningsredaktion mitt i Europa har vi tyvärr alltför många gånger tidigare sett journalister dödas när de utför sitt viktiga uppdrag, som är helt avgörande för varje demokrati.

Organisationen Committee to Protect Journalists för sedan 1992 statistik över journalister som dödas på grund av sitt arbete och har dokumenterat över 1 100 fall. Flest journalister har dödats i Irak, Filippinerna, Syrien, Algeriet och Ryssland. Härutöver finns oräkneliga exempel på hot och trakasserier mot journalister och redaktioner i alla världens länder, inklusive Sverige. Det är en oacceptabel utveckling som måste motverkas, och hur det ska gå till ska vi nu diskutera. Än en gång varmt välkomna till Sveriges riksdag och dagens hearing!

Dagens hearing är indelad i två avsnitt. Först ska vi ägna en timma åt att diskutera journalisters säkerhet och arbetsförutsättningar utomlands. Därefter byter vi panel och ägnar den andra timman åt att behandla hur situationen ser ut i Sverige. Vi har bett några personer per avsnitt att inleda i fem till sju minuter vardera för att dels ge en bild av hur verkligheten ser ut, dels ge exempel på vad som behöver göras för att förbättra situationen.

Efter dessa inledningar blir det visst utrymme för frågor till paneldeltagarna. Frågorna får vara en eller maximalt två minuter långa för att så många

som möjligt ska få komma till tals. Eftersom detta formellt är ett sammanträde med konstitutionsutskottet kommer först några av utskottets ledamöter att få ställa några frågor, och sedan släpper vi in övriga inbjudna deltagare.

Jag förklarar härmed sammanträdet öppnat och vill presentera vår första panel: Jonathan Lundqvist, ordförande i Reportrar utan gränser, Eva Elmsäter, journalist vid Sveriges Television, Cilla Benkö, vd för Sveriges Radio, Per Nordlund, verksföreträdare vid Sida för demokrati och mänskliga rättigheter.

Än en gång varmt välkomna hit. Jag ber nu att få lämna ordet till vår förste panelmedlem, Jonathan Lundqvist, välkommen och varsågod!

Jonathan Lundqvist, Reportrar utan gränser: Herr ordförande! Tack till konstitutionsutskottet för möjligheten att få komma hit och prata om situationen för press och yttrandefrihet i världen! Sällan har en inbjudan kommit mer lämpligt. Lämpligt – inte bara för att situationen i Syrien är så svår att landet är ett svart hål för journalistik. Inte bara för att en hel redaktion på en fransk satirtidning har dödats av terrorister. Inte bara för att en bloggare har dömts till 1 000 piskrapp i ett land som Sverige säljer vapen till. Inte bara för att en svensk journalist har dödats i Afghanistan under förra året. Inte heller bara för att Sverige är hemland till Dawit Isaak, EU:s enda samvetsfånge, fängslad i Eritrea sedan mer än 13 år.

Det är också lämpligt för att reportrar utan gränser för några timmar sedan av en slump släppte ett nytt pressfrihetsindex. De siffror ni kommer att få se är rykande färska.

Pressfriheten i världen är under hot. Förra året dödades 66 journalister. 856 journalister häktades och 178 fängslades. De hårda siffrorna är intressanta, men de berättar bara en liten del av historien. Isberget under ytan är självcensuren – den censur som inte bestäms av en röd linje i sanden utan som sker mellan huvud och tangentbord, mellan hand och papper. Det är billigare för en regim att låta journalister censurera sig själva än att fängsla dem. Men resultatet är detsamma. En tystare värld.

I Reportrar utan gränser pressfrihetsindex kan vi se att pressfriheten faller globalt. Ökningen av rapporterade incidenter under 2014 var 8 procent. Men vad döljer sig bakom siffran? Vilka mekanismer är det vi pratar om?

År 2014 präglades av svåra konflikter i Mellanöstern, Ukraina, Syrien och Irak. Alla stridande parter förde ett hänsynslöst informationskrig. Medier användes för propagandasiften och svältes på information eller blev strategiska måltavlor, attackerades eller tystades. Icke-statliga grupper följer inga lagar och bortser från grundläggande mänskliga rättigheter för att nå sina mål. Grupper som Boko Haram och Islamiska staten, sydamerikanska drokarteller eller den italienska maffian har alla olika agendor men delar hänsynslösheten mot medier. De använder systematiskt skräck eller hämndaktioner mot journalister och bloggare som granskar dem. De attackerar också dem som vägrar låta sig användas som taltrattor för deras budskap.

Journalister blir obekväma element när en stridande grupp i stället har sin egen Youtube- eller Twitterkanal. Konflikterna blir också svårare och mer komplicerade. Frontlinjerna är inte längre några kilometer utan kan sträcka sig över hela länder och hela regioner.

Länder som har lagstiftning som bygger på religiösa föreställningar har blasfemilagar som används för att tysta samhällskritik. Hälften av världens länder, inklusive europeiska länder, har lagar som kriminaliserar hädelse. I vissa fall, när troende tycker att domstolarna inte gör tillräckligt för att stoppa förolämpningar mot Gud eller profeter, ser de själva till att hindra journalister, och då brukar det bli blodigt.

Även närmare hemma kryper det på oss. Det finns en risk för att lagstiftning börjar tillämpas för att skydda religioner och dogmer i stället för att skydda individer. Man måste kunna skilja på att ifrågasätta en persons idéer och att ifrågasätta själva personen. Idéer, system, och ja, också religioner, måste få ifrågasättas, hånas eller häcklas. En omsorgsfull hänsyn blir gärna en ängslig undfallenhet.

En annan hammare i verktygslådan är att kalla journalister för terrorister. Långtgående antiterrorlagar har svepts från västerländska demokratier och ut i världen. Dessa lagar är svepande och kan tillämpas godtyckligt. Gummibandslagstiftning brukar vi kalla det.

Västvärlden har här förbrukat sin möjlighet att vara ett föredöme för resten av världen. Länder som USA hänvisar till nationell säkerhet när de jagar vis-selblåsare i en omfattning som vi aldrig tidigare har sett.

Det glädde mig att få höra utrikesminister Margot Wallström nämna yttrandefrihet i gårdagens utrikesdeklaration. Man ska inte ställa rättigheter mot varandra, men yttrandefrihet är en förutsättning för att andra rättigheter ska vara möjliga. Utan yttrandefrihet, inga rättigheter för kvinnor.

Det finns saker som vi kan göra. FN-systemet skulle kunna agera tydligare, liksom enskilda länder som Sverige.

Reportrar utan gränser efterlyser att FN:s resolution 1738 efterföljs. Resolutionen kräver inte bara av stridande parter av alla slag att de ska respektera och skydda journalister och mediepersonal, utan den kräver också att parterna förebygger våld och skyddar medier och deras infrastruktur. Resolutionen antogs av säkerhetsrådet för nästan tio år sedan, men effekten har uteblivit. Antalet mördade journalister har inte minskat, tvärtom.

Reportrar utan gränser föreslår därför att FN ska utse en specialrapportör för skydd av journalister. Rapportören skulle kunna rapportera direkt till FN:s generalsekreterare och följa upp överträdelser av resolution 1738. Utnämnan-det av en specialrapportör skulle innebära att frågan får ett centralt fokus. Det skulle innebära att det går att göra någonting åt den straffrihet som i praktiken existerar för att mörda eller tysta journalister. Med mandat från generalsekreteraren skulle några av specialrapportörens uppgifter kunna vara att samla information och fungera som en länk till säkerhetsrådet. Personen behöver också samordna insatser för skydd av journalister inom FN-systemet.

Sammanfattningsvis är situationen för journalister inte bra. Värre är att trenden går åt fel håll. Det finns saker som vi kan göra som individer, som civilsamhälle eller som företag, som regeringar och inom FN-systemet. Jag hoppas att Sverige ska välja att agera för att skydda den fria och öppna diskussionen, som är så vital för utveckling och välbefinnande.

Detta var mina sju minuter till försvar för press- och yttrandefrihet. Det är precis sju minuter mer av rättighetsförsvar än de flesta journalister kan vänta sig att få under en hel livstid.

Ordföranden: Tack så mycket! Då ger vi ordet till Eva Elmsäter, journalist vid SVT. Varsågod!

Eva Elmsäter, SVT: Tack för att jag får komma hit och tala om detta som ligger mig väldigt varmt om hjärtat! Det handlar om att kunna få arbeta utomlands fritt och i säkerhet. Jag har arbetat i 25 år som utrikesreporter vid Sveriges Television och bevakat många konflikter och krig. Jag har varit Moskvakorrespondent, och nu jobbar jag för Agenda.

De senaste åren upplever jag att det har blivit mycket farligare att arbeta. Vi kommer med olika siffror här, men en fruktansvärd siffra är att det bara de senaste 20 åren är 1 000 som har dödats. Jag har många kolleger som har dödats. Det är Ulf Strömberg i Afghanistan, Martin Adler i Somalia och Nils Horner i Afghanistan. Jag har också haft personliga utländska vänner som har dödats.

Det finns de som har suttit gisslan, som Magnus Falkehed och Niclas Hammarström, under fruktansvärda förhållanden.

De förändrade riskerna och hoten förändrar vårt sätt att tänka, åtminstone mitt sätt att tänka, när vi är ute och arbetar. Jag var i Erbil i Kurdistan i somras en vecka efter att IS hade tagit över makten i Mosul. Jag var i Libanon i augusti och gjorde flyktingreportage i Bekaa-dalen, där det också var strider mellan islamister och regeringen. Jag var i Angered i höstas och gjorde reportage om IS och jihadistresenärer.

På grund av den utveckling vi har sett den senaste tiden är jag betydligt mer försiktig när jag ute. Jag är van vid konfliktområden, men jag måste säga att jag var otroligt mer försiktig i Kurdistan. Jag tänker på vart vi åker, vem som finns där, om det är någon som vet vart vi ska åka någonstans och om det är någon som har hört något. Det är alltid en risk, och numera ställer jag alltid frågan: Är det värt risken? Vad kan jag få ut av det här reportaget eller av att åka till den här byn? Vi har också hela tiden kontakt med hemmaredaktionen, som när vi var i Kirkuk. Då har man i bästa fall sms-kontakt, om det fungerar.

Vi har gått en hel del säkerhetskurser. Jag ser dem som ännu mer nödvändiga nu. Då handlar det om oss som har fasta jobb och arbetsgivare som kan se till att vi går de här kurserna. I dagens läge har vi användning för dem även om vi inte reser utomlands. Jag ser det som kunskap som jag kan behöva använda mig av här hemma med den situation som nu har uppstått, för att kunna

upptäcka och avvärja hotfulla situationer. Det är inte bara utomlands som jag nu är en potentiell måltavla.

SVT följer Säpos bedömning av hotbilden i Sverige. Den är från 2010. Då sa man att det inte var någon förhöjd hotbild, trots det som har hänt i Paris. Men hotbilden är något som kan förändras mycket snabbt hela tiden. Den är beroende på vad vi tar upp i våra sändningar, vilken typ av ämnen det är, om vi tar upp Muhammedteckningarna eller Lars Vilks, eller om vi gör rapporter eller studiodebatter om IS och islamister. Det är något som kan trigga extrema grupper, och då kan vi alla vara måltavlor även här hemma.

Vi journalister är väl det man kallar för soft targets. Vi har faktiskt inget speciellt skydd vare sig utomlands eller hemma. När jag har varit utomlands har det förekommit att jag haft livvakter, men det är inte så vanligt. Här hemma har vi det inte om inte något speciellt inträffar.

Med tanke på att det är flera hundra jihadistresenärer som har åkt till de här områdena i Syrien och Irak finns också risken för att de blir ett hot mot oss när de kommer hem. Då har de blivit hjärntvättade, kan man säga, och lärt sig av propagandan, och de ser ofta journalister som en fiende.

När vi pratar om själv censur är det något som vi inte har drabbats av än, men när vi på redaktionen sitter och talar om vilka ämnen vi ska ta upp finns det ändå med vilka reaktionerna kan bli och hur starka de kan bli. Det har också funnits tidigare, till exempel när man talar om Palestina–Israelkonflikten, men när det gäller islamister och rasister finns det också med i bedömningen. Men jag kan inte säga att det än så länge har hindrat mig. Jag tror dock att det finns någonstans i bakhuvudet hos alla. Jag tror också att programledare oroar sig för vad som skulle kunna hända, till exempel att man skulle kunna bli utsatt på gatorna.

Har jag upplevt att det blivit ett större hot ute på fältet? Ja, absolut. Det har varit våldsamma demonstrationer i Egypten, till exempel, där det har varit våld mot kvinnliga reportrar och fotografer. Jag har inte blivit utsatt för det personligen, men jag har varit väldigt nära. Det är en starkare rädsla för denna typ av mobb och folkmassa som man kan uppleva som aggressiva mot utlänningar och mot journalister specifikt. Också i flyktingläger utomlands kan det finnas en större rädsla i dag. I lägren i exempelvis Libanon finns det IS-infiltratörer på flera platser. Utgör de en fara för mig? Ja, det gör de, och det tänker jag på när jag finns där. Detta har alltså också ändrats, och det gör också att jag tänker på vart jag åker och varför.

När jag är ute i de värsta områdena tänker jag i hotellobbyn på vilka öron och ögon som kan finnas där. Vet någon vart vi ska åka? Kan jag lita på min chaufför och min fixare? Det finns en risk för kidnappning, och det är inte bara för pengar, som det var tidigare, utan nu är det väldigt ofta för propaganda. Vi ser avrättningar och videoklipp som ett stort hot: Delayed execution, som en av våra föredragshållare i säkerhet talade om för några år sedan. Då förstod vi kanske inte vad det var, men nu förstår vi vad det är för något. Vi fick rådet att aldrig försöka fly om vi skulle bli kidnappade förutom om vi trodde att det rörde sig om den här typen av gisslantagande, som slutar med avrättning.

Jag ser en förändring. Tidigare hade vi som journalister i krigszoner och konfliktområden ett slags skydd av att vi sågs som neutrala. Vi hade skydd av vår yrkesroll. Det har förändrats fundamentalt, skulle jag vilja säga, på de senaste åren. Nu är vi utsatta för ett propagandakrig eller ett informationskrig i mycket högre grad, där vi ses som en måltavla. Vi ses som representanter för fiendesidan. Vi blir också hela tiden använda i propagandakriget, även om det inte är personligt. Jag har sett fruktansvärda klipp från Ukraina, bland annat, där soldater talar om journalister som är på plats: Vilken typ av press är det här? Är det några nazister, det vill säga Ukrainamedlöpare? Så ser man människor som har skjutits och ligger döda intill. Detta är ett fruktansvärt hotfullt scenario när man som journalist ska ge sig in i området.

Vårt uppdrag har blivit mycket svårare, men det är också allt viktigare med tanke på det informationskrig som bedrivs. Vi talar om Kremltroll och IS-propaganda som försöker påverka bilden av det som händer. Därför är vårt uppdrag mycket viktigare, men också mycket svårare och farligare.

Ordföranden: Stort tack, Eva Elmsäter! Då lämnar vi ordet till Cilla Benkö, vd för Sveriges Radio.

Cilla Benkö, Sveriges Radio: Herr ordförande! Tack alla ni för att jag har fått komma hit! I dag har jag inte med mig någon Powerpointpresentation, utan jag tänkte förlita mig på det talade ordet. Däremot har jag med mig en bild.

Platsen på bilden bakom mig är Fukushima i Japan. Nils Horner sitter i skraddarsits på marken i snygga khakibyxor, ganska välstruken skjorta och med en stor sjal runt halsen. Runt omkring honom är det kaos. Det är bara bråte. Staden finns inte längre. Detta är ett av mina bästa minnen av Nils, för sådan var han, vår utrikeskorrespondent. Ni vet också att han mördades i Kabul för snart ett år sedan, den 11 mars i fjol. Han dödades inte, han mördades.

Sveriges Radio har Nordens största korrespondentnät. Vi har valt att våra korrar ska vara tillsvidareanställda. Anledningen till det är att de ska känna sig trygga, i alla fall i så måtto att de alltid ska kunna säga nej eller avstå från att åka till ett område om de tycker är för farligt. Så resonerar vi. Vi vill inte att någon ska ta på sig ett uppdrag för att de tror att om de säger nej kommer de inte att få ett nytt kontrakt eller ett nytt frilansuppdrag från Sveriges Radio.

Vi tror väldigt mycket på att vara på plats och bevaka. För oss är det viktigt att den svenska publiken får världshändelser och vardagsliv i andra länder sett med svenska ögon. Därför har vi valt att prioritera utrikesbevakningen och våra korrespondenter, men i denna prioritering ligger också att ta säkerhetsarbetet extremt seriöst. Vi har bra utbildningar. Vi gör säkerhetsanalyser på plats i korrespondenternas områden, och vi har rutiner vid riskresor, som jag vågar säga följs minutiöst. Trots detta blev Nils mördad. Skjuten i bakhuvudet på en relativt säker gata inför en massa människor då han var i Afghanistan för att bevaka valet. Det som aldrig fick hända hände ändå.

Vi har lite olika siffror. Jag brukar säga att 105 journalister dödades i fjol. Den siffran kommer från International News and Safety Institute. Det här året har börjat lika illa, med 22 journalister dödade bara under de första fyra veckorna.

På vår lista hos vår utrikesdesk finns det i dag drygt tio länder eller regioner som vi bedömer som högriskområden. Framst är det områden eller länder i Mellanöstern, Asien och Afrika men nu också till exempel delar av Ukraina. Om vi åker till dessa områden, och det gör vi, är det förenat med större fara än normalt, och vi gör ännu mer genomarbetade riskbedömningar. Ibland vidtar vi också extraordinära åtgärder. Jag tänker inte gå in på exakt vad vi gör, för det skulle kunna utsätta kommande korrar på resor för fara.

Att det numera ser ut så här innebär att större delar av världen blir knapphändigt bevakade. Det går helt enkelt inte att rapportera från de här länderna och regionerna så som vi skulle vilja. Därmed kan alltså makter som vill styra världsbilden enklare få fritt spelrum.

I dag är en journalist långt ifrån fredad. I dag är journalister villebråd som kidnappas för pengar och som riskerar att halshuggas inför en videokamera. Så var det faktiskt inte tidigare. Journalister har kunna bevaka stora och hemska världshändelser utan att själva riskera att bli måltavlor.

Självklart har det inte varit riskfritt tidigare heller. Men i dag handlar det inte i första hand om att komma i vägen för en förlupen kula eller om att vara på fel plats. I dag handlar det ibland om att inte alls kunna vara närvarande.

I många länder är dessutom det riktigt stora problemet att inhemska journalister dagligen riskerar sina liv eller frihet när de osjälviskt väljer att granska makten. Merparten av de journalister som dödas i världen är faktiskt nationella journalister, verksamma i det egna landet. Hela 90 procent av de journalister i världen som dödades mellan 2006 och i fjol var lokala journalister. De var alltså inte utrikeskorrespondenter.

För några veckor sedan kom det uppgifter från Kabul som lät påskina att en person hade gripits för mordet på Nils. Det stämde inte. Personen har vad vi vet i dag ingen som helst koppling till det som hände. Jag tvivlar ganska starkt på att någon någonsin kommer att dömas och att vi kommer att få veta varför Nils mördades. Jag hoppas förstås att jag har fel.

Jag är inte politiker, och jag bör faktiskt inte tala om för er vad ni ska göra. Men låt mig säga att det seminarium som UD anordnade i Bryssel i samband med utrikesministermötet var en bra början. För det är oerhört viktigt att frågan lyfts på politisk nivå och leder till konkreta åtgärder. Ni som är politiker, sluter handelsavtal och beviljar lån och för bilaterala samtal med många av de länder där journalister faktiskt inte kan verka. Jag kan rekommendera er att läsa en rapport som heter Killing the Messenger. Den är skriven redan 2007 av bland annat BBC:s Richard Sambrook. Den utredningen landar nämligen i ett antal rekommendationer. Många av dem är tyvärr lika angelägna i dag, alltså åtta år senare.

Sedan tror jag att det är viktigt att ni och andra förstår att vi som mediebolag i vår dialog med till exempel åklagare, Säpo eller andra faktiskt kan skilja på

vår roll som arbetsgivare och vår roll som granskare. I dag, när vi ringer, stöter vi nämligen ibland på patrull för att vi som arbetsgivare också ses som ett medieföretag. Det fungerar inte för oss.

Rädda journalister blir osäkra journalister. Rädda arbetsledare och chefer blir osäkra arbetsledare och chefer. Och rädda kolleger riskerar att bli osäkra kolleger. Sammantaget riskerar det att leda till att de krafter som nu verkar kan uppnå det de vill, nämligen att det går att tysta medierna – ingen är där och ser och berättar hem – eller att det faktiskt går att styra en hel världsbild, för ingen finns på plats och ingen kan ge alternativa verklighetsbeskrivningar. Får vi en sådan värld förlorar vi alla på det. Det vore nämligen ett otroligt stort nederlag för demokratin.

Ordföranden: Tack Cilla Benkö! Då lämnar vi ordet till Per Nordlund från Sida.

Per Nordlund, Sida: Herr ordförande! Sida uppskattar mycket möjligheten att vara här och delta i dag. Yttrandefrihet och journalisters och medias arbetsförutsättningar är viktiga frågor för oss. Och inom området demokrati och mänskliga rättigheter har vi ett särskilt fokus på yttrandefrihet och ICT¹. Många aktörer som Sida stöder lyfter specifikt situationen vad gäller säkerhet för journalister. Allt oftare uttrycks behovet av säkerhetskurser för journalister, liksom snabbt ekonomiskt stöd och juridiskt skydd i aktuella lägen. Det talas allt oftare om ”rapid response” som en helt nödvändig komponent i den verksamhet som våra partner utför med Sidas stöd. Situationen för journalister och medieaktörer har alltså hårdnat markant de senaste åren. Den här hearingen ligger därför helt rätt i tid.

På Sida arbetar vi utifrån nationella, regionala och globala strategier som beslutas av regeringen. Exempelvis har den globala strategin för mänskliga rättigheter och demokratisering som mål att stödja journalister, fria professionella medier, kulturskapande grupperingars verksamhet för demokratisering och yttrandefrihet samt respekt för opinionsfriheterna.

Demokrati och mänskliga rättigheter är den största sektorn inom Sida. Det handlar om 30 procent av vår budget eller 5,8 miljarder per år. När vi har gjort en detaljerad studie av vårt stöd till medie- och informationsfrihet i Afrika, söder om Sahara, för 2014 landar siffran på 600 miljoner svenska kronor.

Vi på Sida har jobbat länge med de här frågorna, och vi har ganska mycket erfarenhet av dem.

Vi ser att demokratin har gjort framsteg i världen under de senaste 30 åren, men samtidigt har den utvecklingen avstannat under de senaste tio åren. Det är fler länder som rör sig i auktoritär riktning än länder som blir mer demokratiska. Det internationella landskapet vad gäller demokrati och mänskliga rät-

¹ Informations- och kommunikationsteknik.

tigheter ser därför annorlunda ut i dag. Inflytelserika icke-västliga demokratier, som Indien och Brasilien, tar alltmer initiativ som ofta inte ligger i linje med svenska prioriteringar. Än mer problematiskt är att inflytandet över hur man organiserar stat, politik och demokrati i allt högre grad påverkas av auktoritära stater som Saudiarabien och Etiopien men framför allt Kina och Ryssland.

Utrymmet för att jobba mot förtryck och för mänskliga rättigheter krymper därför. Ett tydligt exempel på det krympande utrymmet är yttrandefrihet. Endast en av sju personer bor i dag i ett land med en fri press. Den globala pressfriheten har sjunkit till den lägsta nivån på nästan tio år. Det civila samhället, i bred bemärkelse, hör till dem som främst har känt av det hårdnande klimatet. I många fall är det kopplat till länder med olika konfliktsituationer. I de länderna attackerar civilsamhället och medieaktörer på grund av samarbeten med utländska partner. Men civilsamhällets aktörer beskrivs också som icke-patriotiska enbart på grund av sitt kritiska engagemang för ökad öppenhet, demokrati och mänskliga rättigheter.

Sida jobbar med många nationella partner. Men vi jobbar också med svenska partner, som Fojo och Diakonia, eller med internationella partner, som Reportrar utan gränser, representerat av Jonathan här i dag, eller FN:s organ Unesco. Vi ser också att en hel del av de internationella organisationerna, som Human Rights Watch och International Center for Journalists, och andra mer nationella aktörer allt oftare upplever hot, försvarande lagstiftning, som vi också har pratat om och som påverkar handlingsfrihet, och försök att blockera internationella utbyten och kunskapsöverföring.

Det är viktigt att poängtera att många hot i allt högre utsträckning kommer från icke-statliga aktörer. Våra samarbetspartner i centrala Latinamerika, en region där 18 journalister rapporteras ha dödats förra året, uttrycker exempelvis att hotbilden från drokarteller och organiserad brottslighet har ökat starkt de senaste åren.

Hur jobbar vi på Sida med de här frågorna? Ja, vi har alltså en lång tradition av stöd till press och medieaktörer. Det har sett lite olika ut genom åren, men det bygger i stort på en tredelad modell. Vi arbetar med stöd direkt till mindre eller oberoende medieaktörer för att stärka journalisters utrymme att bedriva sin verksamhet. Exempel kan vara stöd till fackföreningar och journalistutbildningar för att öka graden av professionalism och stärka diskussionen om pressetik och källkritik.

I flera av de länder där Sida jobbar, exempelvis Tanzania, har vi länge arbetat med stöd till nationella medieråd och till pressklubbar. Vi arbetar också med stöd vad gäller lagstiftningsprocesser – det är mycket viktigt. Detta görs för att öka efterlevnaden av lagar, så att brott mot journalister synliggörs och lagförs. Exempel kan vara stöd till stora FN-organ, som Unesco, där Sverige har drivit frågan om att i yttrandefrihetsbegreppet och frågan om säkerhet inkludera kulturarbetare. Jag citerar: ”Frågan om yttrandefrihet måste även omfatta konstnärlig yttrandefrihet och skydd för dess utövare.” Det aktualiseras

av attentatet mot Charlie Hebdo men är också viktigt för det arbete som våra nationella organisationer utför i sina länder.

Dessutom arbetar vi alltmer med fysisk och digital säkerhet för journalister och medieaktörer. I Syrien har vi mitt under pågående konflikt en rad stöd för att utbilda nya och aktiva journalister i rapportering från konfliktområden och såväl fysisk som digital säkerhet. Men det handlar också om att minska sårbarheten vad gäller distribution och online-publication.

Flera av våra samarbetspartner arbetar med att få fängslade mediearbetare frigivna samt med att systematiskt dokumentera kränkningar av mänskliga rättigheter i regionen.

Vi ser också att press- och medieverksamhet inte är lika lättdefinierad som tidigare. Det finns allt oftare anledning att vidga begreppet till mediearbetare eller aktörer på en journalistisk arena. Mycket av det stöd Sida har inom fältet säkerhet för journalister är snarlikt det vi har inom området säkerhet för försvarare av mänskliga rättigheter.

Situationens allvar gör att flera av de här stöden är sekretessklassade. Stöd till journalistik och mänskliga rättigheter är alltså i vissa sammanhang så känsligt att vi inte ens kan prata om det utan att utsätta våra partner eller andra för fara.

Vi ser ett ökat antal fall där journalister som rapporterat om misstänkta brott mot mänskliga rättigheter – det kan handla om dåliga arbetsförhållanden eller ”land grabbing” – fängslats eller i vissa fall skjutits på plats. Enligt International News Safety Institutes senaste rapport, Killing the Messenger, finns det 105 dokumenterade fall av dödade journalister under 2014. Vi välkomnar nya initiativ för att ytterligare belysa den här situationen. Det kan finnas felkällor. Just den rapport som jag refererar till inkluderar inte barfotajournalister eller kulturarbetare. Men siffrorna är slående. Deras listor toppas också av konfliktländer – Syrien, Pakistan, Irak och Ukraina.

Avslutningsvis är det viktigt att understryka att det absoluta flertalet journalister är lokalanställda. Utsända korrespondenter utgör ett mindre antal. Journalisters och medieredaktioners säkerhet är därför i allra högsta grad ett internationellt problem som vi endast kan lösa tillsammans.

Ordföranden: Stort tack Per Nordlund! Nu har vi cirka 20 minuter kvar av det här passet. Då finns det möjlighet att ställa några frågor till våra paneldeltagare. Eftersom det är ett formellt utskottssammanträde kommer vi, som jag sa, att börja med några frågor från ledamöterna och därefter öppna för övriga. Det är bra om ni riktar er fråga till någon specifik panelmedlem. Då får vi lättare att hantera det hela.

Annicka Engblom (M): Herr ordförande! Tack så mycket för era föredragningar som riktar sig rakt in i hjärtat, med stort allvar!

Jag har två frågor.

Den första gäller säkerheten när ni gör era uppdrag utomlands. Ni har redogjort för de interna kurserna och det utbildningsarbete och informationsarbete som ni gör. Per Nordlund från Sida har berättat om det han bidrar med. Vilken ytterligare hjälp har ni från svenska beskickningar och i fråga om polisiärt stöd när ni befinner er i säkerhetsutsatta situationer? Tycker ni att det är tillräckligt? Om det inte är det undrar jag: Hur kan det i så fall förbättras? Det var den första frågan.

Sedan kommer den andra frågan. När ni är ute och arbetar är ni oftast i team, det vill säga det är fotografer, journalister, guider och tolkar. Även de kan utsättas för olika hot och trakasserier. Det är också många fotografer som dödas i samhällsarbete och i journalistiskt arbete. De befinner sig många gånger vid fronten, där det viner som värst. Hur hanterar ni det på plats? Hur hanterar ni det inför, under och efter ert uppdrag? Får jag rikta detta till Cilla?

Cilla Benkö, Sveriges Radio: Det är klart att vi får stöd på plats. Det är vi jättetacksamma för. Jag har, vad jag uppfattar från vår organisation, bara gott att säga om till exempel svensk personal som finns på plats. Efter det tragiska som hände Nils fick vi ett enormt stöd och hjälp från ambassaden i Kabul – absolut. Så är det.

Sedan är det alltid en avvägning. Som radioreporter försöker man visserligen åka i team men inte i för stora team. För stora team innebär nämligen en risk i sig. Att vara för synlig som journalist i dag innebär också en risk i sig. Allt som väcker uppmärksamhet och gör att det märks att man är journalist kan i sig vara farligt. Men, återigen, Nils var på en relativt lugn gata, visserligen i en stad som inte är så lugn. Det syntes över huvud taget inte vad han höll på med. Han mördades i alla fall.

Det vi också jobbar med är såklart säkerheten kring dem som hjälper våra korrespondenter. Det tycker vi också är viktigt, nämligen att fixare och chaufförer vet vad de ska göra. Vi har pratat om att intensifiera det arbetet, för det kan vara helt avgörande för en korrespondent, om man ska överleva på en plats, att den lokala personen med god kännedom vet vad han eller hon ska göra.

Jonathan Lundqvist, Reportrar utan gränser: Det är viktigt, tror jag, att tänka på att det finns en annan kategori journalister. Det är frilansare som åker iväg helt utan det skydd som till exempel Sveriges Radio kan erbjuda. Frilansare har en enormt mycket svårare situation på det viset. De är själva ansvariga för allt från försäkringar till planering och riskbedömningar. Dessutom är många av de regioner eller länder som de åker till så pass farliga att de potentiella uppdragsgivarna inte vill skriva på kontrakt från första början och ta ett ekonomiskt, moraliskt och juridiskt ansvar för dem som åker ut i fält. De gör detta på eget bevåg med någon sorts löfte, lite under bordet: Om du kommer fram med något bra kommer vi att köpa det av dig, men vi tar liksom inget större ansvar.

För frilansare är den här situationen alltså mycket knepigare.

Sedan vill jag säga att i de fall då det har hänt saker med frilansare, som Johan och Martin, har naturligtvis ambassaden varit hjälpsam. UD gör alltså saker där också.

Veronica Lindholm (S): Ordförande! Tack så hemskt mycket för en otroligt bra dragnings! Nu svarade Jonathan lite grann på min fråga. Det gäller just det här med visstidsanställningar och tryggheten för journalisterna. Jag är lite nyfiken på hur säkert uppdraget känns när man har en fast anställning, tillsvidareanställning, kontra när man är frilansjournalist. Hur upplever man tryggheten på jobbet, så att säga?

Jonathan Lundqvist, Reportrar utan gränser: Vad bra, då kan jag fördjupa mig lite. Jag tror att det är en jättestor skillnad om man pratar med en anställd eller någon som har någon form av avtal, ett stringeravtal eller liknande. Man har då ett stöd och inte minst hjälp med att göra den typ av säkerhetsbedömningar som krävs för att man ska kunna avgöra vad det är som är farligt och när man kanske ska vara lite extra försiktig.

Sedan har man naturligtvis stöd från sina kolleger. Frilansjournalister organiserar sig själva och byter information på ett ganska öppet sätt. Så det går naturligtvis att komma runt det här, men det saknas definitivt ett stöd från en större organisation, som till exempel det som en dagstidning eller radio och tv kan erbjuda sina medarbetare.

Cilla Benkö, Sveriges Radio: Det här är en komplikation, såklart. Det finns tillsvidareanställda journalister, och de har bättre förutsättningar än frilansare. Men det är viktigt, tror jag, att vi som sitter i de stora medieföretagen när vi anlitar frilansare tar ett lika stort ansvar för dem som vi skulle göra för våra tillsvidareanställda. Det gör vi på Sveriges Radio. Vi är väldigt restriktiva, men de gånger vi gör det ser vi till att de har samma förutsättningar som de tillsvidareanställda.

Sedan har vi, för att hedra Nils, inrättat en traineeplats. Vi kommer att utbilda en journalist, som inte nödvändigtvis är anställd på Sveriges Radio, varje år till en fullgod utrikeskorrespondent med säkerhetsutbildning och allt. På så sätt försöker vi bidra till att frilansare eller journalister anställda på andra medieföretag ska få en bra utbildning och kunna göra ett bättre jobb.

Eva Elmsäter, Sveriges Television: När det gäller frilansjournalister finns det en organisation som heter Rory Peck Trust, där jag sitter med i styrelsen. De betalar för säkerhetsutbildningar. De hjälper också familjer till journalister, alltså både reportrar och fotografer, som har dödats i tjänsten. De ställer upp och stöttar de familjer som har drabbats. De hjälper till med försäkringar, och

de hjälper till med utbildningar. Det finns alltså flera initiativ just för att stödja frilansare.

Ordföranden: Då tror jag att jag kommer att vara lite sträng nu och bara låta en person svara på varje fråga, så att vi får många frågeställare.

Agneta Börjesson (MP): Det här är väl egentligen en följdfråga till den förra frågan. Det gäller just det här med frilansare och fast anställda. Men det är inte alltid så enkelt att riktigt se vem det är som är journalist, eftersom det är någonting som nästan kan uppstå momentant när någonting händer i det här nya mediasamhället.

I samband med katastrofen på Utøya vaknade verkligen mitt intresse för Twitter, för det var där all information kom. Den kom inte via de normala medierna. Jag undrar hur ni funderar när ni mäter. Jag tänker på alla de bloggare, twittrare och facebookare som lägger ut alla de här viktiga informationsdelarna. Hur tänker man när det gäller säkerhetsdelen? En följdfråga är: Vem är det som sällan vårt medieinflöde i större utsträckning? Finns det en direkt risk för självradikalisering med hela det nya mediasamhället?

Jonathan Lundqvist, Reportrar utan gränser: De nya mediekanalerna och medieutvecklingen är ett tveeggat svärd. Samtidigt är det naturligtvis otroligt fantastiskt att alla människor med en mobiltelefon kan kommunicera och sprida nyheter. Det är någonting som Reportrar utan gränser kallar för ”news providers”. Vi lämnar lite grann idén om den professionella journalisten och pratar om news providers i stället, just av det skälet. Men det är viktigt att komma ihåg att det sällan helt kan ersätta en objektiv journalist. Det har lite grann att göra med att om vi sitter i en redaktion i Sverige, till exempel, och ska sammanställa nyheter om en händelse måste vi kunna bekräfta att det som har hänt verkligen har hänt på det sätt som det verkar. Twitter, Youtube, Liveleak och alla de där är nämligen också propagandakanaler. När stridande fraktioner exempelvis lägger ut en film vet vi bokstavligt talat inte vad som händer tio meter utanför kameran. Det måste man vara där för att kontrollera.

Att använda sig av modern teknik är naturligtvis ett måste för alla former av medier, och det är lika viktigt att vi skyddar även sådana aktörer. Men man måste behandla det med en viss försiktighet och inse att det ofta är just partsinlagor och kanske inte riktigt lika neutralt som vi är vana vid.

Ordföranden: Då tänkte jag öppna för frågeställare i övrigt. Ni kan presentera er kort.

Mats Johansson, tidigare riksdagsledamot: Jag har varit riksdagsledamot i åtta år och dessförinnan bland annat politisk chefredaktör på Svenska Dagbladet.

När jag var politiker satt jag tre år i Europarådet. Jag tänkte dra en lans för att man inte ska exotisera problemen och förlägga dem i Långtbortistan. I Europarådets församling sitter ju länder där man dagligen bryter mot den Europakonvention som det är Europarådets huvuduppgift att försvara.

Jag skrev en rapport åt Europarådet och pekade där ut Ryssland, Turkiet och Ungern. Det finns grader i helvetet här, men de sitter alltså med och bryter dagligen mot det som de ska försvara. I det här arbetet hade jag väldigt bra samarbete just med de europeiska journalistorganisationerna. FN-resolutioner i all ära, Jonathan, men vi har ett jobb att göra inom EU och på hemmaplan också när det gäller hoten mot yttrandefriheten. Vi kallade Turkiet för det största journalistfängelset i Europa på den tiden.

Eva Elmsäter, Sveriges Television: Jag har just kommit tillbaka från Ungern. Där blir situationen – det vet säkert alla här – värre och värre. När jag var där sparkade man 170 journalister från tv. Och det är olika politiska intriger mellan Orbán och hans politiska rival. Det är en utveckling som blir sämre och sämre hela tiden, och det blir allt hårdare styrt. Man talar ju om Putin, Erdoğan och Orbán som de nya auktoritära ledarna, som kväser yttrandefrihet och pressfrihet. Man ska ha starka samhällen där man inte vill ha debatt. Man vill inte ha yttrandefrihet. Man vill inte ha diskussioner och kritik. Det syns väldigt tydligt. Jag tycker att det är anmärkningsvärt att det kan pågå, får man väl säga, i EU.

Kristin Olson, Sida: Jag är en kollega till Per. Jag jobbar med yttrandefrihet på Sida med de saker som Per just har berättat om. Vi stöder Reportrar utan gränser, bland annat. Jag är före detta journalist, frilansjournalist och oberoende journalist. Jag skulle inte ha gjort de jobben jag gjorde i dag. Det är en historisk situation – situationen har förändrats.

Jag har en fråga som jag också skulle vilja ställa till Andreas, men om jag måste välja väljer jag att ställa den till Cilla. Det rör en lösning som våra partner har föreslagit. Vi ger stöd via jättemånga olika organisationer till en handlingsplan som FN tog fram 2012. När det nu undersöks vad som är av värde finns det en sak som jag tror kan vara användbar för vår mediepolitiska kontext. Jag funderar på vad ni tänker om det.

Det är en ny historisk situation. Vi måste bemöta den på ett nytt mediepolitiskt sätt. Det är en situation där medieaktörerna själva inte kan lösa detta. De har inte råd. Det är en ny ekonomisk situation och nya tekniker. De kan inte lösa det själva, oberoende av varandra. Det måste finnas någon form av samarbete.

I planen föreslås att man på nationell nivå ska ta fram en form av vad vi på biståndslingo kallar mekanism, en form av plattform och mötesplats. Där kan alla aktörer – JK, polisen, Säpo, de stora medieaktörerna, utgivarna, fackförbund och intresseorganisationer – mötas och prata om de här sakerna och

komma fram med konkreta förslag och på det sättet möta politikerna och behålla sitt oberoende.

Cilla Benkö, Sveriges Radio: Frågan är, som jag uppfattar det: Är det en bra idé? Då är svaret: Ja, det är en jättebra idé. Det är klart att det är bra ju fler som träffas och pratar och försöker ta fram konkreta förslag. Men sedan ser ju verkligheten ut som den gör.

Vi har redan en organisation som heter Utgivarna, som har tagit fram en extremt bra skrift, som låg där ute. Jag hoppas att ni tar den. Den heter Hot mot mediehus och medarbetare. I den organisationen sitter alla de stora utgivarna i Sverige redan samlade. Där har ni en plattform att börja prata med.

Carin Jämtin (S): Jag är partisekreterare och riksdagsledamot för Socialdemokraterna. Jag tänker ställa min fråga till dig, Jonathan. Det gäller, trots allt Mats sa, den här FN-resolutionen. Jag tror att vi måste jobba på alla nivåer, i Europarådet och på EU-nivå men också på global nivå. Du sa att ni driver att FN bör ha en specialrapportör för den här FN-resolutionen. Men jag undrar ändå: Är texten fullgod som den är? Är ni nöjda med texten i resolutionen? Om svaret är ja behöver du inte säga något mer. Om svaret är nej får du gärna utveckla svaret lite.

Jonathan Lundqvist, Reportrar utan gränser: Får jag utveckla svaret om svaret är nja? Ibland får man jobba med det man har liggande på drejplattan. Och vi är nöjda med att vi har en resolution. Det är inte länge sedan vi fick det. Sedan kan man naturligtvis alltid ha åsikter om detaljer eller ordval. Men vad vi ser som mest nedslående i dagens läge handlar inte om nyanser i språket, utan om att det är frågan om den här resolutionen har någon verkan i riktiga världen. Vår analys är just att det är svårt att följa upp den. Den tas inte på allvar. Säkerhetsrådet blir inte medvetet om de kränkningar som görs. Vi har sedan tidigare en specialrapportör för yttrandefrihet, men dennes mandat är väldigt brett. Vi tror att det skulle behövas ett lite smalare fokus som just kan fungera som en ingång till säkerhetsrådet och generalsekreteraren i den här frågan.

Ordföranden: Då hinner vi med en mycket kort fråga och ett likaledes kort svar innan vi ska byta panel. Jag har en fråga till Sida: Om ni skulle blicka framåt ett antal år, var ser ni de största behoven av biståndsinsatser på det här området? Vi kan tala teman, alltså verksamheter, och vi kan tala länder.

Per Nordlund, Sida: Det är en jättebra fråga. Vi tror på den internationella arenan och på samfundet. Vi tror att FN-resolutionen spelar roll, och vi kommer att fortsätta att driva det på den nivån. Sverige har bland annat initierat, genom Unesco, en stor genomgång av ”world trends in freedom of expression

and media development”. Det handlar också om journalisters säkerhet. Man tittar också på skillnaden mellan kvinnor och män när det gäller mediesituationen och hur man ska jobba med det. Vi tror alltså att den internationella arenan är väldigt viktig att fortsätta att jobba med.

Men vi ser också att de länder som befinner sig i konflikt – och vi jobbar alltmer i länder som är i konflikt eller som befinner sig i ett stadium precis efter konflikt – kommer att fortsätta att vara en stor utmaning.

Vi tror alltså att det behövs insatser för att skydda journalister men också mediearbetare i bredare bemärkelse. Vi har talat om bloggar, vi har talat om twittrare. Vi har ett antal nya aktörer som ger sig in på den här arenan och som inte är vana vid situationen. De behöver skydd.

I de länder där vi jobbar kommer vi i allt högre utsträckning att hamna i den här typen av situationer. Vi vill jobba med ett brett förhållningssätt till mediearbetare, medieaktörer och MR-försvarare. Där ser vi ett fortsatt stort behov att utveckla metoder. Det gör vi gärna tillsammans med Reportrar utan gränser och andra partner som vi har, även på lokal nationell nivå. Det tror vi kommer att vara en viktig uppgift i framtiden.

Ordföranden: Tack så mycket, då är klockan elva och vi ska byta panel för att gå över till en diskussion om svenska förhållanden. Vi tackar den här panelen med en varm applåd.

Vi välkomnar nästa panel. Det samtalet kommer att ledas av Berit Högman.

Berit Högman (S): Det stämmer. Vi ska hälsa välkomna Jonas Nordling, förbundsordförande i Svenska Journalistförbundet, Charlotta Friberg, vd och chefredaktör för Upsala Nya Tidning samt Thomas Mattsson, chefredaktör för Expressen.

Ulrika Knutson är tyvärr sjuk. Vi sa det att så mycket sjukdom som det går nu ska vi vara glada att det bara var en av alla människor som lämnade återbud. Hon beklagar naturligtvis detta.

Ni ska känna er varmt välkomna! Nu ska vi hantera detta ämne mer inrikes. Jag lämnar först ordet till Jonas Nordling från Svenska Journalistförbundet.

Jonas Nordling, Svenska Journalistförbundet: Stort tack för att vi får möjligheten att närvara här i dag!

Det här är ett viktigt ämne som vi kan tala länge om, men jag ska försöka föra fram mitt huvudsakliga budskap på de utsatta fem minuterna. Jag hoppas att vi också kan få tid till en hel del frågor i slutändan.

Inledningsvis lite hårda fakta om Journalistförbundet. Jag utgår från att de allra flesta i salen känner till oss väl – vi är ju en central aktör i mediebranschen. Men lite kort för dem som eventuellt har glömt vilka vi är.

Noterbart är väl att vi spelar en väldigt viktig roll också på den internationella mediearenan som medlem i IFJ, som är en av de absolut största organisa-

tionerna i den internationella journalistvärlden och bedriver ett stort arbete inte minst för att säkerställa kollegers rättigheter och uppmärksamma deras utsatt-
het runt om i världen.

Men i dag ska vi uteslutande tala om de svenska förhållandena. Jag är alltså ordförande för Svenska Journalistförbundet, och vi brukar regelbundet ställa frågor till samtliga våra 17 000 medlemmar om hur de upplever sin vardag. En hel del av frågorna är inriktade på hot, trakasserier, påtryckningar etcetera. De här undersökningarna är rätt basala. Det är frågor som vi ställer till alla, och svarsfrekvensen brukar vara ungefär 2 000–2 500 svar.

Vi brukar akta oss för att dra några långtgående slutsatser av svaren – de är inte statistiskt säkerställda eftersom vi inte gör någon bortfallsanalys. Likväl brukar vi dra vissa slutsatser av svaren.

Vid den senaste undersökningen som vi presenterade strax efter årsskiftet var det här resultatet i absoluta tal: Av våra medlemmar är det nästan 1 000 som någon gång har utsatts för kränkningar eller påtryckningar. Av dem är det nästan 300 som uppger att de har låtit bli att skriva om ämnen eller att det har påverkat deras bevakning.

Hur ska vi då läsa de här siffrorna? Jo, jag skulle vilja vädja till er att läsa dem på följande sätt: Det är alltså minst 934 journalister i Sverige som har utsatts för kränkningar eller påtryckningar. Minst. Och det är minst 287 journalister som på ett eller annat sätt har idkat självcensur.

Då ska ni komma ihåg mörkertalet. 2 500 av 17 000 har svarat. Jag tror inte att alla som inte svarade gjorde det för att de inte har utsatts. Jag tror att de helt enkelt har det så stressigt i sin vardag att de inte ens kan fylla i en enkät. Det är en tillvaro som är väldigt utbredd i vår vardag – bristen på tid.

Det här är rätt allvarliga siffror. Dessvärre är det inget unikt för just den här undersökningen. Det var i princip samma siffror i den undersökning vi gjorde året innan. Det ser ut så här. Vi har en utbredd självcensur, och Sveriges journalister har en rätt jobbig arbetsmiljö.

Vi talade nyss om hur utsatt man är på den internationella arenan, hur utsatt man är som korre, hur jobbigt det är att röra sig i konfliktzoner och sådana saker. Men utan att på något sätt förminska *den* viktiga delen av journalistikens uppdrag tror jag att det är viktigt att framhålla att det också finns en vardagsjournalistik som vi inte får glömma att bevaka.

Våra medlemmars vardag är inte alltid att befinna sig i en konfliktzon ute i en krigshärd. De kan befinna sig på en mindre ort någonstans i Sverige och bevaka ett lokalt bandylag eller någonting annat som väcker starka känslor på orten. Om man råkar skriva ”fel” om det lokala hockeylaget eller någonting som har hänt i den lokala miljön i övrigt är det tyvärr inte ovanligt i dag att man utsätts för regelrätta hot och påtryckningar för att sluta bevaka på det sättet.

Det behöver inte ens bero på ett ämne man bevakar. Det kan räcka med hur man ser ut eller vilket kön man har. Många av våra medlemmar utsätts för olika typer av påtryckningar och trakasserier, ibland utan någon logik över huvud taget annat än att de råkar ha syntts i olika sammanhang. Så sent som i

går pratade jag med kolleger som jobbar på Bolibompa. Också de utsätts för regelrätta hatkampanjer. Det säger en hel del om vilka typer av redaktioner som är utsatta, det vill säga att ingen går fri från det här.

Ni har säkerligen allihop någon gång googlat ert namn eller någon kollegas namn. Jag kan säga att om man tittar på journalisters namn i olika trådar i olika diskussionsforum får man en liten aning om den vardag som vi alla befinner oss i.

Det här måste vi göra någonting åt. Här finns inte något enkelt alexanderhugg, utan vi måste börja föra en diskussion om vilket samhälle vi vill leva i.

Jag är den förste att försvara allmänhetens rätt att ständigt ifrågasätta min bevakning och det jag skriver eller sänder ut, vilken medieplattform jag än arbetar med. Den skyldigheten har vi som journalister: att alltid kunna försvara varför vi gör som vi gör. Men det är inte samma sak som att bli utsatt för trakasserier eller påtryckningar om att jag ska sluta bevaka de här frågorna, punkt slut. Någonstans har diskussionerna och samtalen faktiskt gått lite överstyr. Jag hoppas att vi kan fortsätta prata om hur vi ska komma vidare med de problemen.

Rent generellt är hot, trakasserier och påtryckningar i högsta grad en arbetsmiljöfråga. I de fall man har en anställning råder det inget tvivel om vem som har ansvaret på arbetsmiljösidan. Det är arbetsgivarna.

Vi har sedan tio år tillbaka riktlinjer för hur man ska jobba med det här på företagen. Tack vare god lokal organisation – vi har väldigt många fungerande journalistklubbar – och även, måste jag verkligen framhålla, ett ärligt intresse hos medieföretagen att ta de här frågorna på allvar råder det inget tvivel om att det här fungerar på de större företagen, tyvärr givet det läge vi befinner oss i.

Det är företagens angelägenhet tillsammans med den enskilda journalistens, men vi har också som mål att alla typer av trakasserier och påtryckningar ska polisanmälas, synliggöras och systematiskt följas upp. Vi vet att så blir det inte. Jag kommer att återkomma till det.

Vi var inne på frilansarnas situation. Jag kommer att komma tillbaka till det. De underleverantörer som existerar i den moderna medievärlden är kanske de som är mest utsatta och befinner sig på en vit fläck på kartan för stunden.

Vi erbjuder säkerhetsstipendier till våra medlemmar eftersom det är en del i frilansstillvaron att inte ens ha råd att gå de säkerhetskurser som man behöver, kanske framför allt när man ska ut och bevaka mer utsatta områden. Men det är ju bara en liten del.

Som jag sa: De flesta stora medieföretag har fungerande skalskydd och säkerhetsrutiner. Det är en svår balansgång, för vi vill samtidigt inte verka i en vardag där vi bygger upp fort, där vi sitter och bevakar verkligheten inne i någon sorts bunker där ingen kan ta sig in över huvud taget. Det är en svår balans som många medieföretag brottas med dagligen.

Det finns brister och vita fläckar på kartan som vi talar om. Det är framför allt de mindre företagen och underleverantörerna. En stor del av dagens medie-

ekonomi bygger på att frilansar, produktionsbolag och mindre underleverantörer levererar en stor del av materialet. De befinner sig inte i skalskydden.

Som Cilla mycket riktigt påpekade: När man ger ett uppdrag tar man oftast också fullt ansvar som beställare. Men det finns många som jobbar på spekulation, kanske inte alltid med den typen av ansvarsfulla uppdragsgivare.

Vi vet också att polismyndigheterna, som i grunden har ansvaret att följa upp den här situationen, inte har koll på det här över huvud taget. De har ingen aning om hur hotbilden ser ut totalt sett. Många journalister kan till synes jobba på Expressen eller Aftonbladet, men i själva verket är de frilansar och sitter i en källare i Hagsätra. Det är sådana saker som vi känner till men som polisen bara har börjat lära sig.

Historiskt sett har väldigt få polisanmälningar gjorts. Det är givet det faktum att de få polisanmälningar som har gjorts oftast har lagts ned. Jag tror att vi måste börja med att få upp andelen anmälningar. Det måste vi i branschen jobba stenhårt med så att allting anmäls. Sedan är det upp till polisen att avgöra om det kan lagföras men också att tydliggöra att det här är en högprioriterad fråga.

Jag har stor anledning att säga att vi får väldigt goda signaler från både Säpo och den nya Polismyndigheten om att den här typen av påtryckningar och trakasserier mot mina medlemmar är upprioriterade frågor. Men det är en sak att säga det; det är en annan sak att visa vad det betyder i realiteten. Det kommer 2015 att kunna utvisa på bästa sätt.

Berit Högman (S): Jag tror att vi måste säga tack till dig.

Jonas Nordling, Svenska Journalistförbundet: Perfekt, för det här är min sista bild. Här är alla mina kontaktuppgifter. Som gammal reporter vet jag att hålla mig precis inom tiden. Tack för att jag fick ordet! Jag hoppas att ni har frågor att ställa till mig i anslutning till frågestunden.

Berit Högman (S): Tack Jonas! Nu ska vi lyssna på Charlotta Friborg, vd och chefredaktör för Upsala Nya Tidning.

Charlotta Friborg, Upsala Nya Tidning: Stort tack till konstitutionsutskottet, som anordnar denna öppna hearing! Det är enormt välkommet för mig och mina kolleger i branschen att riksdagen visar att man tar de här frågorna på sådant allvar.

Det här är frågor som inte bara handlar om mina medarbetares arbetsmiljö. Hot och brott som syftar till att tysta medier är försök att snäva in det offentliga rummet. Därför är det brott mot demokratin, och därför är det ytterst brott mot oss alla.

Det är min erfarenhet, när jag i rollen som mediechef, har varit i kontakt med rättsvårdande myndigheter, att det här är ett perspektiv som inte alltid

finns hos dem. Det är lite slumpartat, beroende på vilken poliskontakt man har eller vilken åklagare som tittar på en fråga.

Det är fundamentalt att betona att ett brott mot en av mina reportrar när den personen försöker göra sitt jobb har en annan dignitet än om den personen på sin fritid tränger sig i kön och kommer i handgemäng eller bråk med någon och det då uttalas hot. Det är två helt olika saker, och det är väsentligt att hålla fokus på den distinktionen.

Nu på morgonen har vi hört genomgången av läget för journalister som verkar i konfliktvärldar och i länder med svåra förhållanden. Det är klart att våra villkor och bekymmer i Sverige är som en västanfläkt i jämförelse. Vi lever i ett fritt land och har fantastiska möjligheter att utföra vårt jobb.

Men det är en realitet att det har blivit betydligt tuffare även i Sverige de senaste tio femton åren. Det sammanfaller i viss mån med utbredningen av internet, där man kan hota och trakassera och dölja sig bakom anonymiteten. Men det hänger också samman med en ökad polarisering i samhället, där klimatet och tonläget har blivit mycket hårdare.

Det är inte bara journalister som utsätts för detta. Det är även tjänstemän av olika slag och förtroendevalda. Det är ett bekymmer att det ser ut på det viset.

För oss som verkar i medieföretagen har det alltid varit så att om man har haft ett tufft bevakningsområde eller jobbat på ett av de allra största medieföretagen, då har man varit utsatt från tid till annan. Men i dag har den här typen av problem en frekvens som vi inte har sett tidigare.

Rapporten Hot mot mediehus och medarbetare som branschorganisationen Utgivarna har tagit fram, kan ni ta på vägen ut. Den bygger på två stora enkäter bland både tidningsföretagen och etermedieföretagen.

Precis som i Journalistförbundets undersökningar som Jonas Nordling var inne på finns det väldigt oroande siffror i den här rapporten. Sex av tio medieföretag säger att hot och trakasserier har blivit värre bara de senaste fem åren. Hälften av etermedieföretagen och 40 procent av dagstidningsföretagen säger att de under det senaste året utsatts för hot.

Det som är ännu allvarligare är att hoten får effekt. Drygt 40 procent säger att medarbetare har tvekat att göra jobb där det finns risk för hot och trakasserier. 37 procent av medieföretagen och 20 procent av dagspressen säger att medarbetare har undvikit vissa bevakningsområden och undviker vissa arbetsuppgifter. Det innebär att vi som är ansvariga utgivare har svårt att få de jobb gjorda som vi tycker behöver göras.

Man ska även beakta det mått av självcensur som också finns – att man väljer att titta någon annanstans. Man är kanske inte ens medveten om att man väljer bort vissa ämnen. Här handlar det om konkreta jobbutlägg. Det här är extremt allvarligt.

Jag brukar säga till mina medarbetare att det är väldigt vanligt med hot och trakasserier i vår arbetsmiljö men att utfört våld är extremt ovanligt. Det får man inte glömma.

I samma stund som man för resonemang om detta inträffar attentatet i Paris, som är något oerhört. Det är journalistikens 11 september. Det finns ett före och ett efter Charlie Hebdo. Inget är sig likt.

Vad kan vi då göra? Vad skulle vi behöva hjälp med? Jag skulle vilja fokusera på tre saker.

Man måste beakta brottets art, det som jag pratade om inledningsvis. Lagstiftare och rättsvårdande myndigheter behöver verkligen vara klara över att brott mot journalister har en annan dignitet än brott mot journalister när de är i sin privata roll. Det måste gälla allt från den första polisanmälan och under utredningens gång till åtalsrubriceringen och straffutmätningen. Det är helt väsentligt.

Vi behöver också som arbetsgivare hjälp att göra riskbedömningar.

På en redaktion är man väldigt van vid att människor ringer och är arga, har synpunkter på allt möjligt och kanske är hotfulla. Vi är vana vid det, och vi är ganska vana vid att sortera vad som är på riktigt och inte. Människor är arga, men kommer de att göra någonting?

Men när vi bedömer att det är mer allvarligt – och då ska jag säga att acceptansnivån är hög i vårt skrå – och vänder oss till polisen, så är det otroligt viktigt att vi får rätt stöd. I en akut situation ringer vi 112, och då rycker polisen ut och det är fullt pådrag. Det funkar jättebra. Men oftast är det mellanlägen som vi är i. Då skulle vi behöva hjälp med riskbedömning. Om vi har identitet på personen är det här någon som har våldsbrott på sitt samvete sedan tidigare, eller kan vi få hjälp med att få fram en identitet så att vi som arbetsgivare kan göra rätt insatser för att skydda våra medarbetare?

Att mötas av kalla handen, att man säger ”nej, det där kan inte vi hjälpa dig med”, eller ”ring 11414”, varpå man blir kopplad till någon annan del av landet – polisens växel är ju ett skämt – funkar inte. Vi behöver ha upparbetade personliga kontakter som förstår i vilken roll vi ringer.

Brottets art är alltså den första punkten. Hjälp med riskbedömning är punkt två. Punkt tre är att vi behöver hjälp med trygghetsskapande åtgärder för små och medelstora redaktioner.

Jag har själv upplevt det. Jag kontaktade Polismyndigheten när vi hade bekymmer och fick till svar: Det är inte så farligt på din lilla redaktion. Det är mycket värre på de stora redaktionerna i Stockholm.

Ja, det vet jag också, för jag har jobbat på en sådan i tolv år. Men utsattheten på en liten redaktion är en helt annan. Våra medarbetare möter personerna som hotar i rulltrappan – den ena åker ned och den andra upp. De möts på gymmet; de kanske har barn i samma förskola. Man är helt enkelt mycket mer exponerad än vad man är i en riktigt stor stad.

Det är också ett faktum att man på en stor redaktion oftast har en säkerhetsavdelning. Man kan i princip ha separata spår så att man fredar utgivarna och har en säkerhetsavdelning som hanterar kontakten med Säpo och polisen. På säkerhetsavdelningarna jobbar ofta personer med polisbakgrund som kan kommunicera väldigt väl med polisen. Då kan man försöka hantera säkerhetsfrågorna medan utgivarna får fortsätta att göra sitt jobb.

På en mindre redaktion är det jag som ringer till polisen. Då är det väldigt viktigt, precis som Cilla Benkö var inne på, att polisen förstår att jag inte ringer för att försöka få loss lite uppgifter inför en kommande publicering. Jag kanske behöver bolla en hotbild och få lite fakta så att jag som arbetsgivare kan fatta rätt beslut för att skydda mina medarbetare.

Utsattheten är en jättestor skillnad när man är på en liten redaktion. Frekvensen av hot är lägre än på de stora mediehusen, men när hoten väl inträffar är det oerhört skrämmande och inpå huden. För vi sitter inte i några bunkrar eller fort, även om också vi förstärker våra skalskydd.

Jag instämmer också i bilden att det hos polisledningen finns en ökad medvetenhet om och ett ökat fokus på de här frågorna. Det sammanfaller tyvärr med ett bestialiskt attentat, och det är fruktansvärt att något sådant ska till.

Vi har gått från att det har varit mycket slumpartat, beroende på om den lokala polisledningen har engagerat sig eller inte, om man har kunnat få bra stöd eller inte. Det måste till något slags systematik så att alla kan känna trygghet i att vända sig till polisen och få stöd.

Det vi vill göra är att skapa så mycket säkerhet och trygghet som möjligt runt våra medarbetare. Vi kan inte låsa in oss eller ta på rustningar, men vi kan skapa så mycket trygghet att man kan göra sitt jobb, och man ska inte behöva tveka att göra vissa jobb. Alternativet är en förfärlig utveckling.

Stort tack för möjligheten att berätta lite mer om läget för små och medelstora redaktioner! Ta gärna en rapport på väg ut.

Berit Högman (S): Tack Charlotta! Detta avsnitts tredje och sista inlägg får vi från Thomas Mattsson, chefredaktör på Expressen.

Thomas Mattsson, Expressen: Ett väldigt bra initiativ, det här! Jag vill även berömma de initiativ som inrikesministern och kulturministern har tagit den senaste tiden tillsammans med rikspolischefen och Säpochefen. Det finns också flera exempel på det som Cilla Benkö nämnde: tjänstemän i utrikesförvaltningen som ofta hjälper journalister som har problem.

Men ibland överträffar verkligheten dikten. Nu på morgonen fick vi nya siffror från Reportrar utan gränser som visar att Eritrea återigen är det land i världen som har sämst pressfrihet. Vi kunde också nu på morgonen läsa i Göteborgsposten att Göteborgs kommun hade anställt en talesman för den regimtrogna organisationen i Göteborg som ansvarig för ett hem för ensamkommande flyktingbarn, dit barn som har flytt från Eritrea kommer. Det är ett exempel på att journalistiken belyser missförhållanden på nära håll.

Ett vanligt scenario när vi från medierna argumenterar för press- och yttrandefrihet är att vi pratar värtaligt om svåra förhållanden i andra länder, exempelvis Eritrea. Det är naturligtvis jätte viktigt. När någonting så hemskt som attentatet i Paris inträffar blir det en fråga som tar oss ända till konstitutionsutskottet. Det tycker jag är bra. Men det som Charlotta Friberg sätter fingret

på är den journalistiska vardagen, det som Jonas Nordling kallar arbetsmiljön. Den är ganska långt ifrån den här typen av väldigt hemska händelser.

Det är naturligtvis så att när medierna tar ställning i de här frågorna utsätts vi för en ökad hotbild. Det har Säkerhetspolisen bekräftat. Men den vanligaste situationen för en svensk journalist är att man skriver en artikel och blir hotad efter den. Man kanske uppsöker kriminella nätverk; man ringer på dörren hos mc-gänget och hoppas och att de öppnar och svarar på frågor, inte skjuter med hagelgevär genom dörren för att de tror att det står en rival utanför.

Det kan handla om demonstrationer. Vi hade en situation i en förort till Stockholm där ett reportageteam som bevakade en demonstration utsattes för en rusning av demonstranterna. Polisen sköt varningsskott i luften, och journalisterna blev räddade av sitt personskydd. Men det är alltså en situation som inträffar i en förort till Stockholm, inte på Tahrirtorget i Kairo. Det här kommer närmare och närmare.

Det som ofta utlöser hot och trakasserier mot journalister är när man uppmärksammar främlingsfientlighet. Det finns starka strömningar hos alla politiska schatteringar, men jag tror att varje publicist skulle instämma med mig när jag konstaterar att det är allra vanligast att journalister utsätts för hot från främlingsfientliga krafter. De som hotas är ofta krönikörer, undersökande reportrar och mediechefer.

Vi går tillbaka till vardagen, till ett talande exempel från 2002. Det är en liten artikel långt inne i Expressen som handlar om en rånare. Han är inte namngiven. Den här typen av artiklar förekommer regelbundet i svenska medier. Resultatet av det här blev att rånaren blev lagförd för att han hade hotat journalisten. Det här händer faktiskt regelbundet. Det som var lite speciellt här var att samma journalist vid två tidigare tillfällen hade utsatts för hot från andra personer. I samtliga tre fall lagförde man gärningsmän.

Jag var på den här rättegången. Det som var lite störande var att den var ganska typisk för hur en sådan förhandling går till. Den hålls i domstolslokaler som ibland är helt obevakade. I lokalerna – bland målsägare, vittnen och journalister som är där för att jobba – rör sig ett antal personer med kriminellt förflutet, och de är väldigt hotfulla. Inför bland annat personal på hovrätten hotar de flera andra journalister på plats. Då blir man lite besviken på rätts-samhället, att det kan fungera så.

Den här mannen dog. Det var ett ganska uppmärksammat våldsbrott för bara några månader sedan. Han sköts till döds av några rivaler. Det säger mig som arbetsgivare att de personer som vi granskar och konfronterar journalistiskt besitter ett ganska stort våldskapital.

När det våldet i ökad utsträckning riktas mot våra medarbetare blir det oro-väckande. Då blir det mer än bara en arbetsmiljöfråga. Det blir också en fråga om huruvida man över huvud taget kan bedriva journalistik. Jag tycker att det är otroligt viktigt att man upprätthåller förtroendet för rätts-samhället genom att inte acceptera detta.

Tyvärr förekommer det här hela tiden. Bara under förra året hölls det tre huvudförhandlingar i två olika fall om hot mot Expressenjournalister – med fällande domar vid varje tillfälle.

Jag ansluter mig till den nya hållning som många medieföretag har, nämligen att vi ska vara mer anmälningsbenägna. Det är ganska svårt. Det är lätt att säga, men det finns kanske en enskild medarbetare som bor på en liten ort och möter den man polisanmäler i sin vardag. Det är ett stort steg att ta för den individen. Det kan vara lätt för mig som mediechef att gå på ett möte med Säkerhetspolisen och Rikspolisstyrelsen och säga att vi ska polisanmäla alla hot, men det är ett mentalt steg att ta. Det ska vi vara medvetna om. Och det här förekommer alltså hela tiden.

Ibland får det konsekvenser på annat sätt. I ett fall förra året hotade en man Expressens redaktion i Göteborg. TV4 sitter i samma fastighet. Det skedde på lite olika sätt. Vid ett tillfälle beslöt Göteborgspolisen att man skulle utrymma hela fastigheten. Två hela redaktioner kunde alltså under en halv dag inte arbeta över huvud taget.

Mannen blev naturligtvis fälld för det här i både tingsrätten och hovrätten. Nu ska fallet eventuellt prövas i Högsta domstolen eftersom hovrätten valde att inte fälla honom för brott mot medborgerlig frihet. Det säger mig att det är viktigt att lagstiftaren är tydlig med att man ska använda alla till buds stående juridiska medel för att beivra den här brottsligheten.

Ibland finns lagstiftning – den kan vara gammal, som i det här fallet – som inte används så ofta, men det är viktigt att pröva och använda lagen. Det ökar förtroendet för de lagar vi har instiftat en gång i tiden.

På bilden ser vi ett annat exempel, bara någon vecka gammalt. Här har vi att göra med personer som förekommer i medierapporteringen som verkligen besitter ett våldskapital. Det är numera vanligt att svenska medier uppmärksammar så kallade IS-krigare – terrorister. I det här fallet kontaktade personen vår reporter privat, från sin privata Facebook i Syrien, och uttryckte sig så hotfullt att det blev föremål för polisanmälan.

Då har man att göra med en enskild reporter som kontaktas av en person som har rest till ett annat land och getts militär utbildning för att där utföra terroraktioner. När man vet att Säkerhetspolisen betraktar den grupperingen av människor som en stor säkerhetsrisk upplever man som journalist det som allvarligt. Det är otroligt viktigt att samhället är tydligt med att vi inte accepterar det.

En annan oroande utveckling är att så kallade hatsajter fylls alltmer av hotretorik. Den här bilden visar några exempel från min tidning. Det hade kunnat vara från vilken tidning som helst. Varje gång som den typen av publiceringar sker där vi synliggör den typen av åsikter blir våra medarbetare utsatta för hot på olika sätt. En vanlig trend är att man riktar de hoten och den retoriken i allt högre grad mot den enskilde medarbetaren. Det förekommer naturligtvis sådan retorik även riktad mot mediechefer, men här ser ni en bild av en nazistisk hemsida som handlar bland annat om en av våra medarbetare.

En annan utveckling är att journalister i större utsträckning kartläggs av krafter som vill ifrågasätta eller motarbeta nyhetsförmedling. Här visar jag en bild på ett sådant känt exempel. Det finns många sådana. Ni behöver inte söka särskilt länge på nätet för att finna resultatet av en del sådana kartläggningar.

Det görs ogenerat. Här ser ni en bild på en annan nazistisk organisation som efterfrågar uppgifter om personliga förhållanden runt tre namngivna journalister på Expressen. Man vill använda informationen för att söka upp journalisterna i sina hemmiljöer. Det förekommer hela tiden. Jag valde exempel där jag själv förekommer. I dag publiceras hemadresser och direkta mordhot mot journalister regelbundet.

Återigen säger jag att det är påtagligt om man jobbar på ett litet medieföretag eller sitter på en lokalredaktion någonstans i landet.

Samtalsklimatet på hatsajterna, det hårda tonläge som råder där, mobiliserar den typen av krafter. Det är otroligt viktigt. Det är kanske inte något som vi ytterst kommer att lösa i konstitutionsutskottet, men det är något som samhället måste ta ansvar för ända från det att vi ger våra barn tillgång till internet till att vi pratar om hur man kommunicerar med varandra i skolan och hela vägen framåt. Det är otroligt viktigt.

Det är naturligtvis också otroligt viktigt att vi ska lagföra brott. Det är en självklarhet att det är så. Offentliga miljöer där journalister verkar – idrottsarenor eller domstolslokaler – måste vara rimligt säkra. Det kom ett förslag från Domstolsverket i fjol om hur lokaler skulle säkras. Det innehöll bland annat förslaget att förbjuda fotografering. Det tycker jag inte är ett bra sätt att värna journalistik.

Vi har konstaterat att vi inte kan ha poliser överallt i offentliga miljöer. De resurserna finns inte i Sverige. Det hjälpte inte heller Charlie Hebdo. Men det finns väktare i vissa lokaler. Kanske är det så att det ska finnas väktare i mediehus också. Det är i alla fall någonting vi måste fråga oss själva. Besöker man mediehus i andra länder, USA, England, till och med Danmark, är skal-skyddsnivån mycket högre. Det finns betydligt större resurser från samhällets sida för att skydda till exempel fastigheterna.

Polisen och den nya polisorganisationen visar betydligt större intresse än tidigare för den typen av frågor. Åklagare är fortfarande en svag länk. Det är lite av ett lotteri – bokstavligen, som också Charlotta Friberg var inne på. Det vore bra om Högsta domstolen kunde pröva fallet i Göteborg för att vi ska få besked om det går att tillämpa brott mot medborgerlig frihet som lagstiftning. En viktig sak är att arbeta preventivt omkring näthatet. Undersökningar som både Utgivarna och Journalistförbundet har gjort visar att det är ett av de vanligaste sätten för den som vill hota en journalist.

Berit Högman (S): Tack Thomas Mattsson! Då är ordet fritt. Precis som vi gjorde på förra avsnittet har KU:s ledamöter ett litet företräde.

Jonas Millard (SD): Jag börjar med att tacka för intressanta föredrag.

Många av er föreläsare har i dag vittnat om att det pågår en självcensur även i Sverige. Man kan se att det finns en viss ökning där journalister väljer att inte skriva det de kanske helst skulle vilja skriva, just för att de vill undkomma hot och våld.

Hur jobbar man med frågorna i dag så att inte detta ska förvärras ytterligare? Hur gör man i Mediesverige i dag för att undkomma mer självcensur än vad som redan finns i dag?

Thomas Mattsson, Expressen: Diskussionen i dag är ett exempel. Andra åtgärder som har nämnts i dag är skalskyddsåtgärder och att utbilda journalister i att agera utifrån ett personskyddsperspektiv. En känd metod som används i bland annat USA och Italien, där man har granskat organiserad brottslighet, är att låta flera olika journalister bevaka ett ämne. Det kan vara så enkelt som att ha flera olika bylines under en artikel så att måltavlan blir omöjlig att precisera.

Per-Ingvar Johnsson (C): Just frågorna om hot är naturligtvis viktiga. Vi fick en bra exemplifiering från Expressens sida om vad som görs. Det känns som att det behövs en förändrad attityd i samhället totalt sett när det gäller hot. Journalister är naturligtvis en del. Ungdomar, tjänstemän i kommuner och andra drabbas. Hotet mot yttrandefriheten är allra värst.

Kan vi inte försöka få igång en större debatt i samhället om just hotkulturen, som jag vill kalla det? Tror ni att det skulle vara framgångsrikt?

Charlotta Friberg, Upsala Nya Tidning: Jag instämmer i att det är problem som drabbar flera yrkesgrupper. Jag tror att vi har varit lite för toleranta. De yrkesgrupper som utsätts för dessa saker har haft en för låg anmälningsbenägenhet.

Jag kan rakt av säga att det inte har varit prioriterade frågor hos polisen. Vi har kommit med ip-adresser och så vidare och det händer ingenting. När man börjar belysa, debattera och tala om vad konsekvenserna blir förstår man allvaret. Jag förstår att polisen för stunden måste prioritera att rädda en människa som riskerar att slås ihjäl av en våldsvärkare, men utredningskapaciteten måste ägnas även denna typ av problem.

Att visa upp vad som sker i det bredare perspektivet är ett sätt att öka relevansen i frågan.

Mia Sydow Mölleby (V): Det finns många saker att fråga om. Jag får välja.

Ni har pratat om vad man kan göra vad gäller hotbilden, bättre arbete ihop med polisen, att anmäla mer. Det är också svårt för polisen att utreda om inte saker anmäls ordentligt.

Samtidigt är det en gradering mellan hot och trakasserier – det ständigt pågående trakasserandet. Thomas Mattsson lyfte upp att näthatet måste stoppas. Det är en ”trickig” fråga. Å ena sidan vill man stoppa saker som skrivs på

nätet. Å andra sidan vill vi ha en öppenhet och att folk ska kunna föra en diskussion. Det ska inte begränsas eftersom det blir ett hot mot yttrandefriheten.

Har ni några inspel i frågan? Det handlar om att det måste finnas en öppenhet att skriva om vad som helst samtidigt som hoten och trakasserier som också läggs ut på nätet ska begränsas, inte minst i kommentarsfälten på hemsidor.

Jonas Nordling, Svenska Journalistförbundet: Egentligen handlar frågan om vilket samtalsklimat vi vill ha i samhället. Journalister har i alla tider utsatts för olika typer av aggressioner, oftast genom ett ilsket skrivet brev, avföring i ett kuvert eller något liknande. Med de digitala möjligheterna blir det en accelererande arena.

Det är en sak med själva samtalsklimatet i samhället. Det måste vi jobba med. Där måste alla ta sitt ansvar. Sedan är det frågan om vår funktion som journalister. Vi tycker att den funktion vi spelar i samhället är värd att skydda för samhället, även om vi är jobbiga, stundtals även för polismyndigheterna. Vi vädjar om att när strukturer är hotade på ett eller annat sätt måste samhället stå upp för journalistiken.

Charlotta Friborg, Upsala Nya Tidning: Det är rimligt att medieföreträdare får ta en del stryk för att man sitter i en maktställning. Man måste få mothugg, och det ska få vara tuff kritik. Men det finns en tydlig gräns när det går över i något annat, när det är hets eller rena mordhot, kartläggning av var folk bor och uppmaningar till hembesök. Det är då svårt för mig att säga att det är fråga om en åsiktsyttring.

Det finns ett exempel på hur pressombudsmannen skrev en krönika som retade upp högerextremister. Pressombudsmannen hade skrivit om en person som råkade illa ut på tunnelbanan och blev skadad. Extremisterna hällde ut blod och sprejade järnvägsspår utanför hans hem. Händelsen polisanmälades som hot, och anmälan avskrevs med hänvisning till att de utnyttjade sin del i yttrandefriheten. Det finns en naivitet i dessa frågor. Om vi tar bort naiviteten är det inte säkert att det är nya lagar som nödvändigtvis ska till stånd.

En annan aspekt i fråga om hot, hat och trakasserier på nätet är att publicistiken i sig är en styrka. Vi ser nu flera publiceringar där man berättar om vad folk ägnar sig åt på nätet. Då händer också något. Det är en kraft i sig att ge offentlighet åt vad som sker och vad vissa människor ägnar sig åt på nätet.

Thomas Mattsson, Expressen: Jag tror att medierna kan ta ett ansvar. Hatsajterna beskrivs ofta som en ventil. Ett ansvar som medierna kan ta är att skapa andra ventiler för mediekritik, att det är transparent om en tidning eller tv-kanal klandras av till exempel Pressens Opinionsnämnd, att redovisa rättelser och svara på frågor, att utgivare deltar i debatten, bloggar eller chattar med publiken. Om den typen av möjligheter att rikta kritik eller ställa frågor till

medierna finns kommer säkert en del av det som i dag kanaliseras till näthat att försvinna. Det gäller naturligtvis inte allt, men det finns ett ansvarstagande för medierna att ta själva och visa att de menar allvar med kvalitetsarbete, självkritik och så vidare.

Mathias Sundin (FP): Charlotta Friberg berörde lite grann att svara med öppenhet. När ni var utsatta på Corren svarade ni med öppenhet. Jag tänker också på Expressen med er tecknade framsida. Jag skulle vilja tacka er för detta. Det är viktigt att ofta – säkert inte vid alla tillfällen – svara med öppenhet.

Vid dessa tillfällen och andra tillfällen när man har svarat med öppenhet, har ni upplevt att ni har fått stöd från polisen? Ni sa att det var så och så med det i andra fall, men har ni vid de mer uppmärksammade tillfällena upplevt att ni har fått stöd från polisen?

Charlotta Friberg, Upsala Nya Tidning: Jag upplevde till att börja med en valhänthet från polisen. Vi möts ofta på olika arenor där vi är de som frågar ut och granskar och de kommunicerar från en presskonferens. Vi fick till slut till stånd ett bra samarbete. Men från början var polisens inställning när vi kontaktade dem för att få hjälp: Vad vill ni med oss?

Det blev ett bra samarbete. Det är viktigt att betona att det alltid finns en risk när polisen granskas hårt i vissa frågor – vilken är vår roll – att det måste finnas en mognad, insikt och styrka hos polisbefäl att inskräpa att den andra delen är att skydda och stötta journalisternas roll. Det kan jäsa rejält i polishus vid tuffa granskningar. Det sägs både det ena och det andra om vad som ska göras och att om inte hjälpa medier. Där krävs en mognad och diskussion i vardagen.

Jonas Nordling, Svenska Journalistförbundet: Ju högre upp i polishierarkin man kommer desto lättare är det att få samförstånd för att det är viktiga frågor att prioritera. Men i vardagen är det, precis som Charlotta var inne på, ett lotteri vem man får träffa. Det finns fortfarande flera i poliskåren som tycker att om man skriver så får man skylla sig själv. ”Ni hjälpte inte oss när vi behövde tillgång till källmaterial som ni lade källskydd på. Då kan ni inte tro att vi ska hjälpa er nu.” Det finns fortfarande enskilda medarbetare i polisstyrkan som inte alltid fattar beslut på rätt grunder. Så ser det ut i alla organisationer. Det är den felande länken. Det måste rättas till på ett eller annat sätt.

Sedan finns exempel där polisanmälningarna har tagits på allvar. Det finns också exempel på att redaktioner själva har plockat fram ip-adresser och visat vem som antagligen har skrivit hoten, och när polisen har använt materialet, ringt ett kontrollsamtal till personen, har hoten upphört. Det får effekt. Här handlar det om att hjälpa varandra.

Tuve Skånberg (KD): Tack för föredragningarna så här långt! Jag läser i Utgivarnas rapport på sidan 12 en sammanställning av vilka som har framfört de allvarligaste hoten. Förutom privatpersoner som av en eller annan anledning är arga finns en tendens till vänsterextremistiskt våld eller vänsterextremistiska hot, autonoma grupperingar, djurrättsaktivister, miljöaktivister, högerextremistiska grupperingar. Det är ingen liten del som har ett riktat hot först och våld så småningom med ett syfte, en agenda, en målmedveten kamp som tydligen börjar i retorik men som inte drar sig för våld. Sedan kommer fängelsegång, mc-gång och så vidare.

Det är särskilt allvarligt för konstitutionsutskottet att uppmärksamma hoten som är riktade med en agenda. Vad kan vi göra? Vad kan lagstiftaren göra i fråga om detta hot som är antidemokratiskt och en agenda mot det öppna samhället?

Thomas Mattsson, Expressen: Det kan naturligtvis handla om lagstiftningsfrågor, att tillämpa den lagstiftning som finns. Det kan handla om en annan lagstiftning. I de fall som jag nämnde har åklagare och domstolar alltid betonat det särskilda allvaret i att man har hotat en journalist. Det kan man naturligtvis tydliggöra ytterligare om man skulle vilja. Det går också att fatta beslut om vilken brottslighet som ska vara prioriterad utredningsmässigt. Det finns nog ett antal saker som samhället kan bidra med. Om det uppstår en hotsituation kan samhället bestämma sig för hur man ska hjälpa till med skalskyddsåtgärder eller ökade insatser i personskydd om det är nödvändigt. Det finns ett antal åtgärder som politiken kan bidra med.

Jonas Nordling, Svenska Journalistförbundet: Det var en reflexion utifrån frågan. Jag kan konstatera att Säpo och den ordinarie polismakten har lite olika uppdrag. Båda kan tänga vår normaltillvaro i vår arbetsmiljö. Säpo är tydlig med att man i första hand bevakar politiskt extremistriktade grupper, vänster och höger, utifrån vår hotbild.

Jag nämnde i talarstolen att sportjournalistiken inte är något som Säpo bevakar. Man kan förstå att de inte är intresserade av idrott ur det perspektivet. Men i ett internationellt perspektiv har många av de politiska extremistrelserna täta samband med olika typer av huliganorganisationer och liknande. Det finns många sådana exempel i Mellanöstern och i Europa. Därför är jag ändå lite fundersam över varför Säpo inte gör samma kopplingar i Sverige. Vi kan se att vissa av strukturerna när det gäller attacker mot journalister ser ungefär likadana ut digitalt sett när det gäller sport som politik.

Olle Zachrisson, Svenska Dagbladet: Jag har en fråga till Jonas Nordling. Den gäller egentligen inte inrikes utan mer utrikes. Vi får ofta propåer från frilansjournalister som redan har varit på en resa, till exempel till Syrien eller något

annat konfliktområde, och i vissa lägen har ett intressant material, ett reportage. Hur tycker du att man ska ställa sig som stor redaktion till det? Vi har inte kunnat ta ansvar för deras säkerhet, och de har kanske utsatt sig för stora risker. Vi har haft den diskussionen uppe många gånger.

Jonas Nordling, Svenska Journalistförbundet: Det är ett dilemma Olle Zachrisson tar upp. Cilla Benkö var inne på motsatsen, att man inte ska trigga igång den typen av spekulationsjobb genom att köpa dem i efterhand.

Jag är nog ändå benägen att tycka att om en historia inte blir berättad vad tjänar syftet då? Som utgivare måste man nog i första hand tänka om det är ett jobb som på ett eller annat sätt måste återges, även om risken är att någon annan åker ut och gör samma spekulationsjobb i sin tur.

Det är viktigt att komma ihåg för det första vilka kostnader det har inneburit för frilansen, och för det andra att om folk ska ta sådana risker för att berätta från miljöerna inse hur mycket kapital som behövs för att skydda sig i vardagen. Det är ett stort ansvar även i efterhand att se till att inte bara publicera utan att även täcka alla omkostnader för vad som redan har kostat och vad framtida journalister behöver för att göra jobbet i fortsättningen.

Jag är inte en förespråkare av ett absolut nej till spekulationsjobb.

Thomas Mattsson, Expressen: När det gäller förutsättningarna för frilansar att verka utomlands tangerar hoten varandra. Vi pratar om säkerhet, men det hade kunnat handla om finansiering av framtidsjournalistik.

Jag vill bara kort nämna att i dag lanserar Martin Schibbye och Johan Persson, som greps och fängslades i Etiopien, ett nytt projekt, Blank Spot Project, med en helt ny finansieringsform, crowdfunding av utrikesjournalistik, just för frilansar som inte har stora resurser bakom sig. Det pågår precis nu en presentation.

Det tas initiativ. Det tycker jag är lovvärt.

Mats Johansson, tidigare riksdagsledamot: Det gäller specifikt några frågor om skalskyddet. Dagen efter dåden i Paris skulle jag vara med i Studio Ett i Sveriges Radio. När man kommer in i den gigantiska entréhangaren funderar man över hur säkerheten ser ut där. Omfattas ni av kameraförbudet eller får ni kameraövervaka er egen entré?

Jag tänkte på den dagen då Abdulwahab sprängde sig i luften. Då tänkte jag på om han hade valt Sveriges Radio som mål den dagen. Vad hade hänt då? Jag frågade vakten medan jag väntade på att bli insläppt om ni får avvisa folk från er entré. Han svarade nej, att juristerna har utrett frågan och att det här är en offentlig plats. Jag vet inte om han var rätt ute där.

Är det så att vem som helst kan bosätta sig i er entré och att ni inte ens kan kameraövervaka?

Cilla Benkö, Sveriges Radio: Det är en bra fråga, Mats Johansson. Vi har just nu tiggare som befinner sig i vår entré, och det är en offentlig plats och de har då såklart rätt att vara där. Vi får inte avhysa dem, och vi har inga tankar på att avhysa dem heller ska jag vara extremt tydlig med att säga.

Vi ser just nu över hur det ser ut med skyddet runt vår öppna entré. Vi har samtidigt ett krav på oss och en ambition att vara ett öppet medieföretag. Vi vill inte vara ett stängt medieföretag. Vi finansieras av licenspengar och är till för hela svenska folket. Vi tycker att folk ska kunna komma in där, men självklart finns en balansgång.

Ja, vakten har nog svarat rätt i dagsläget. Vi tittar över situationen. Vi sänder dessutom från två stora studior i den stora hangaren. Sveriges Radio har ett väl fungerande skalskydd och är ett skyddsobjekt.

Charlotta Friberg, Upsala Nya Tidning: Jag skulle vilja kommentera frågan om kameraövervakning. När jag var chefredaktör för Östgöta Correspondenten i Linköping fanns gangstergång som hade synpunkter på vad vi publicerade. De stod och hängde utanför, tittade, rökte, spanade och gjorde sig synliga. Vi ansökte då om rätt att få ha kameraövervakning inne i receptionen, mer som skydd för receptionisten som jobbade där och för att öka tryggheten för medarbetarna. Men det fick vi avslag på med hänvisning till att det inte fanns något skäl för det, att det inte fanns en hotbild och att allmänhetens trygghet vägde högre, trots att vi hade redogjort för hur noggrant vi skulle hantera materialet för att säkra meddelarskyddet.

Återigen: Det finns en naivitet när myndigheter tittar på frågan och inte har det större perspektivet.

Thomas Mattsson, Expressen: Det finns faktiskt exempel från Eskilstuna-Kuriren där tidningsfastigheten och även medarbetares privata fordon utsatts för skadegörelse. Det finns gott om exempel för en sådan diskussion om man vill utvidga möjligheterna för skalskydd i form av kameraövervakning.

Vi pratar om Sveriges Radio. De stora medieföretagen sitter i helt andra skalskyddsmässiga förutsättningar än den lokala redaktionen. Det är inte bara så. När vi nämner Upsala Nya Tidning tänker man på redaktionen i Uppsala, men många lokala tidningar har medarbetare som sitter själva i en lägenhet eller i en lokal på gatuplan, helt utlämnade. Om man då utsätts för trakasserier och hot är man ensam när man går hem klockan 22 på kvällen och släcker sin lokal.

Katarina Ek, Linnéuniversitet: Jag finns på Institutet för vidareutbildning av journalister, Fojo, en del av Linnéuniversitet. Jag har faktiskt ingen fråga utan ett medskick.

Det är fantastiskt att konstitutionsutskottet har tagit det här initiativet för att fortsätta dialogen. Fojo är ett institut som jobbar över hela världen. Vi är egentligen en av Sidas viktigaste aktörer för att få ut svenskt mediebestånd. Tillika utbildar vi svenska journalister i bland annat säkerhetsfrågor.

Vi möter dagligen det som ni precis har beskrivit, oavsett om vi pratar om svensk miljö eller en internationell miljö, om hur journalister hotas, trakasserar och hindras i sitt arbete. Internationellt finns vi i länder som Zimbabwe, Tanzania, Sydsudan och så vidare. Jag vill verkligen understryka vad alla har sagt under dagen.

Det jag vill skicka med är att Sverige gör ett stort arbete internationellt, och Sverige ska med de möjligheter som finns fortsätta att vara den aktör man är genom att jobba i FN och göra insatser i olika länder. Sverige kan vara en internationell kunskapsbas. Det har ni som har deltagit i panelen i dag visat. Här finns en resurs, kraft och initiativ. Och det finns ett allvar i detta som är viktigt att ta med.

Berit Högman (S): Jag ska formellt å hela konstitutionsutskottets vägnar be om att få tacka för den uppmärksamhet som ni har gett den här viktiga frågan. Det har varit en otroligt viktig förmiddag här i Förstakammarsalen.

Hela diskussionen handlar i grunden om en enda sak, och det är yttrandefriheten. Precis som Jonathan Lundqvist sa inledningsvis: Yttrandefriheten är en förutsättning för alla andra friheter och grunden för demokratin.

Det har diskuterats en del om både polis och rättsväsende under den här förmiddagen. Vi har medvetet från konstitutionsutskottets sida valt att inte ha med polisen i vår panel, för det är inte vårt ansvarsområde. Jag känner trygghet i att det här i salen under förmiddagen har funnits människor från justitieutskottet, justitieutskottets kansli och från Justitiedepartementet. Vi kommer också från utskottet att skriva ihop en rapport utifrån den här hearingen. Jag är övertygad om att vi som riksdagsledamöter kommer att få all anledning att jobba vidare med dessa frågor både i konstitutionsutskottet och i andra utskott.

Med detta än en gång varmt tack för att vi har fått ta er tid i anspråk. Hearingen, och därmed KU:s sammanträde, är avslutad.

RAPPORTER FRÅN RIKSDAGEN		2012/13
2012/13:RFR1	FINANSUTSKOTTET Statlig styrning och ansvarsutkrävande	
2012/13:RFR2	FINANSUTSKOTTET Utfrågningsprotokoll EU, euron och krisen	
2012/13:RFR3	TRAFIKUTSKOTTET Trafikutskottets offentliga utfrågning den 29 mars 2012 om framtida godstransporter	
2012/13:RFR4	MILJÖ- OCH JORDBRUKSUTSKOTTET OCH NÄRINGSUTSKOTTET Uppföljning av vissa frågor inom landsbygdsprogrammet	
2012/13:RFR5	FÖRSVARsutskottet FöU Forskning och utveckling inom försvarsutskottets ansvarsområde	
2012/13:RFR6	CIVILUTSKOTTET Kontraheringsplikt vid tecknandet av barnförsäkringar	
2012/13:RFR7	KU, FiU, KrU, UbU, MJU och NU Öppet seminarium om riksdagens mål- och resultatstyrning: vilka mål, vilka resultat?	
2012/13:RFR8	UTBILDNINGsutskottet Utbildningsutskottets offentliga utfrågning om gymnasiereformen	
2012/13:RFR9	UTBILDNINGsutskottet Förstudier om – Förskolan – Utbildning för hållbar utveckling inklusive entreprenöriellt lärande	
2012/13:RFR10	UTBILDNINGsutskottet Hur kan ny kunskap komma till bättre användning i skolan	
2012/13:RFR11	SOCIALUTSKOTTET Socialutskottets öppna seminarium om folkhälsofrågor onsdagen den 27 mars 2013	
2012/13:RFR12	ARBETSMARKNADsutskottet Mogen eller övermogen? – arbetsmarknadsutskottets offentliga seminarium om erfaren arbetskraft	
2012/13:RFR13	TRAFIKUTSKOTTET Offentlig utfrågning om sjöfartens kapacitetsmöjligheter	
2012/13:RFR14	TRAFIKUTSKOTTET Offentlig utfrågning om flygtrafikledningstjänsten – har vi landat i den bästa lösningen?	
2012/13:RFR15	MILJÖ- OCH JORDBRUKSUTSKOTTET Offentlig utfrågning om oredlighet i livsmedelskedjan	
2012/13:RFR16	UTBILDNINGsutskottet Utbildningsutskottets offentliga utfrågning om hur ny kunskap bättre ska kunna komma till användning i skolan	
2012/13:RFR17	NÄRINGSUTSKOTTET Näringsutskottets offentliga utfrågning om en fossiloberoende fordonsflotta	

2013/14:RFR1	SOCIALUTSKOTTET Etisk bedömning av nya metoder i vården – en uppföljning av landstingens och statens insatser
2013/14:RFR2	KULTURUTSKOTTET Uppföljning av regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid
2013/14:RFR3	KULTURUTSKOTTET En bok är en bok är en bok? – en fördjupningsstudie av e-böckerna i dag
2013/14:RFR4	KULTURUTSKOTTET Offentlig utfrågning om funktionshinderspersion i kulturarvet
2013/14:RFR5	TRAFIKUTSKOTTET Hela resan hela året! – En uppföljning av transportsystemets tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning
2013/14:RFR6	FINANSUTSKOTTET Finansutskottets offentliga utfrågning om ändring av riksdagens be- slut om höjd nedre skiktgräns för statlig inkomstskatt
2013/14:RFR7	SKATTEUTSKOTTET Inventering av skatteforskare 2013
2013/14:RFR8	ARBETSMARKNADSUTSKOTTET Ett förlängt arbetsliv – forskning om arbetstagarnas och arbetsmarknadens förutsättningar
2013/14:RFR9	SOCIALFÖRSÅKRINGSUTSKOTTET Offentlig utfrågning om vårdnadsbidrag och jämställdhetsbonus
2013/14:RFR10	KONSTITUTIONSUTSKOTTET Subsidiaritet i EU efter Lissabon
2013/14:RFR11	SKATTEUTSKOTTET Utvärdering av skattelättnader för utländska experter, specialister, forskare och andra nyckelpersoner
2013/14:RFR12	UTBILDNINGSPOLITISKA UTSKOTTET Utbildningsutskottets offentliga utfrågning om PISA-undersökningen
2013/14:RFR13	SOCIALUTSKOTTET Socialutskottets öppna kunskapsseminarium om icke smittsamma sjukdomar – ett ökande hot globalt och i Sverige (onsdagen den 4 december 2013)
2013/14:RFR14	KULTURUTSKOTTET För, med och av – en uppföljning av tillgängligheten inom kulturen
2013/14:RFR15	SKATTEUTSKOTTET Skatteutskottets seminarium om OECD:S handlingsplan mot skattebaseroering och vinstförflyttning
2013/14:RFR16	TRAFIKUTSKOTTET Framtidens flyg

2013/14:RFR17	KONSTITUTIONSUTSKOTTET Översyn av ändringar i offentlighets- och sekretesslagstiftningen 1995–2012
2013/14:RFR18	SOCIALUTSKOTTET Socialutskottets öppna kunskapsseminarium om socialtjänstens arbete med barn som far illa
2013/14:RFR19	UTBILDNINGSPÄREUTSKOTTET Utbildningsutskottets seminarium om utbildning för hållbar utveckling inklusive entreprenöriellt lärande
2013/14:RFR20	KULTURUTSKOTTET Offentlig utfrågning För, med och av – en uppföljning av tillgänglighet inom kulturen
2013/14:RFR21	UTBILDNINGSPÄREUTSKOTTET Autonomi och kvalitet – ett uppföljningsprojekt om implementering och effekter av två högskolereformer i Sverige Delredovisning 1: Skrivbordsstudie om autonomi- och kvalitetsreformerna
2013/14:RFR22	UTBILDNINGSPÄREUTSKOTTET Autonomi och kvalitet – ett uppföljningsprojekt om implementering och effekter av två högskolereformer i Sverige Delredovisning 2: Intervjuundersökning med rektorer
2013/14:RFR23	TRAFIKUTSKOTTET Trafikutskottets hearing om framtidens luftfart – Har vi luft under vingarna?
2013/14:RFR24	JUSTITIEUTSKOTTET Offentlig utfrågning med anledning av EU-domstolens dom om datalagringsdirektivet

2014/15:RFR1	MILJÖ- OCH JORDBRUKSUTSKOTTET Stöd till lokala åtgärder mot övergödning
2014/15:RFR2	TRAFIKUTSKOTTET Hållbara analyser? Om samhällsekonomiska analyser inom transportsektorn med särskild hänsyn till hållbar utveckling
2014/15:RFR3	TRAFIKUTSKOTTET Trafikutskottets offentliga utfrågning om järnvägens vägval
2014/15:RFR4	FÖRSVARsutskottet Blev det som vi tänkt oss? En uppföljning av vissa frågor i det försvarspolitiska inriktningsbeslutet 2009
2014/15:RFR5	UTBILDNINGsutskottet Autonomi och kvalitet – ett uppföljningsprojekt om implementering och effekter av två högskolereformer i Sverige Huvudrapport
2014/15:RFR6	UTBILDNINGsutskottet Autonomi och kvalitet – ett uppföljningsprojekt om implementering och effekter av två högskolereformer i Sverige Delredovisning 3: Enkätundersökning till studieansvariga
2014/15:RFR7	UTBILDNINGsutskottet Autonomi och kvalitet – ett uppföljningsprojekt om implementering och effekter av två högskolereformer i Sverige Delredovisning 4: Den fallstudiebaserade undersökningens första fas
2014/15:RFR8	TRAFIKUTSKOTTET Seminarium om samhällsekonomiska analyser
2014/15:RFR9	TRAFIKUTSKOTTET Sjöfartsnäringen och dess konkurrenskraft
2014/15:RFR10	SKATTEutskottet Skattebefriande bränslen i industriella processer, så kallade råvarubränslen
2014/15:RFR11	UTBILDNINGsutskottet Utbildningsutskottets offentliga utfrågning om idrott och fysisk aktivitet i skolan – ett sätt att stärka inläring och hälsa